

Statens Kunstråd

**Evaluering af forsøgsprojektet
Dans for Børn v/Dansens Hus**

Oktober 2010

Indhold

1	Indledning	3
2	Konklusioner og anbefalinger	5
	2.1 Indsats og rammer	5
	2.2 Udbytte og resultater	6
	2.3 Målopfyldelse	7
	2.4 Mål og måling – i et fremtidsperspektiv	9
3	Indsats og rammer	10
	3.1 Forsøgsprojektets indhold	10
	3.2 Økonomiske rammer	11
	3.3. Afviklede forløb	12
4	Resultater og målopfyldelse	15
	4.1 Resultater og udbytte	15
	4.1.1 Børnenes udbytte	17
	4.1.2 Udbytte for lærerne	19
	4.1.3 Udbytte for danserne	21
	4.2 Målopfyldelse	22
5	Administration og formidling	26
	5.1 Administrative og kunstneriske rammer	26
	5.2 Ordningens formidlingsstruktur	27
6.	Fremtid og perspektivering	34
	6.1. Mål og indsatsområder – i et fremtidsperspektiv	34
	6.2 Indikatorer og målemetoder	38
7.	Evaluerings metode og fremgangsmåde	40

1 INDLEDNING

Statens Kunstråd har ønsket en uvildig evaluering af forsøgsprojektet Dans for Børn v/Dansens Hus. Pluss Leadership er blevet bedt om at gennemføre evalueringen, hvilket er foregået i perioden august-oktober 2010.

Dans for Børn blev igangsat i 2007 og løber frem til 2011, dvs. 4 år, med en samlet projektøkonomi fra Statens Kunstråd på i alt 3.845.000 kr. Dansens Hus er initiativtager, projektleder og koordinator for projektet.

Forsøgsprojektet er etableret med det formål at nå ud til flest mulige børn i daginstitutioner og skoler op til 6. klasse og deres lærere/pædagoger med kvalificerede dansetilbud, og at udvikle en effektiv formidlingsstruktur til kommuner og skoler/institutioner. Projektets mål er løbende blevet udviklet.

Evalueringen har til formål at vurdere indsats, resultater og målopfyldelse og at fremkomme med overvejelser og anbefalinger vedrørende en evt. videreførelse af ordningen.

Kunstrådet har endvidere ønsket, at projektet sammen med Levende Musik i Skolen (LMS) og Teatercentrum (TC) skal afsøge samarbejdsmuligheder i form af forsøg med Kulturpakker. Evalueringen vil derfor løbende relatere danseordningen til det tværkulturelle samarbejde og Kulturpakkerne.

Målet med evalueringen er:

Mål og delmål:

1. Synliggøre og dokumentere resultater og effekt af forsøgsprojektet Dans for Børn, herunder:
  - aktivt anvende de foreliggende analyser, evalueringer og data vedrørende forsøget,
  - indkredse relevante indikatorer til evt. fremtidige evalueringer.
2. Præsentere en række cases til eksemplificering og inspiration i det eventuelle videre arbejde.
3. Udarbejde et kvalificeret beslutningsgrundlag vedr. evt. videreførelse af ordningen og – i positivt fald – anbefale eventuelle justeringer.
4. Perspektivere forsøget, dets effekt og muligheder.

Der har fra forsøgets start været gennemført interne og eksterne evalueringer og målinger, og der foreligger således omfattende data og afrapportering. Evalueringen bygger ovenpå de allerede indsamlede data, kvalificerer disse gennem interviews og rundbordsamtaler med væsentlige aktører og fremadretter konklusioner og anbefalinger.

Evalueringen forholder sig til hele forsøgsperioden i det omfang, det er muligt, da vi ved rapportens udarbejdelse kun er i begyndelsen af sæsonen 10/11.

Rapporten er opbygget som følger:

Kapitel 2 består af en sammenfatning af konklusioner og anbefalinger.

Kapitel 3 er en indsatsanalyse, hvor indsats, omfang og aktører belyses.

Kapitel 4 omfatter analyser af resultater og målopfyldelse.

Kapitel 5 omfatter analyser af administration, formidling og samarbejde.

I *Kapitel 6* diskuteres og perspektiveres forsøgsordningen fremadrettet.

Kapitel 7 er en kort beskrivelse af evalueringens grundlag og metode.

Undervejs præsenteres endvidere tre cases med hovedpunkter og succesfaktorer.

Vi vil gerne benytte lejligheden til at sige tak for godt samarbejde med alle aktører og ønske Kunstrådet held og lykke med det videre arbejde med Kunst og Børn & unge.

Pluss Leadership
Oktober 2010

2 KONKLUSIONER OG ANBEFALINGER

I det følgende sammenfattes evalueringens konklusioner og anbefalinger.

2.1 Indsats og rammer

Forsøgsprojektet Dans for Børn drejer sig om at tilbyde kvalificerede dansetilbud til børn i daginstitutioner og skoler op til 6. klasse og at udvikle en effektiv formidlingsstruktur hertil.

De konkrete forløb er bygget op over en **Tretrinsmodel** med følgende trin:

1. Workshop for lærere/pædagoger } 3 timer, ca. 14 dage forud for trin 2 og 3
2. Danseforestilling for børnene } 1½ time, i sammenhæng
3. Workshop med børn og dansere }

Samlet set er der fra Statens Kunstråd bevilget 1 mio. kr. årligt over en fireårig periode, 2007-11 (dog kun 845.000 kr. det første år). De deltagende kommuner/institutioner medfinansierer i størrelsesordenen 6-700.000 kr. om året.

Dansens Hus er ansvarlig for ordningen, med to dansekonsulenter som projektledelse og en koordinator til at varetage samarbejdet med kommuner/institutioner og dansere.

Indtil nu (oktober 2010) er der gennemført projekter i samarbejde med 38 kommuner, hvoraf næsten halvdelen har deltaget i mere end et skoleår.

Forløbene anslås til i den samlede fireårige periode (2007-11) at nå ud til i alt ca. 53.000 børn med ca. 1.360 forløb.

På årsbasis har forløbene således nået mellem 10-15.000 børn og ca. 500 lærere/pædagoger, og der er gennemført 3-400 forløb på skoler/institutioner.

Et parallelt udviklet forsøg med Kulturpakker, ligeledes medfinansieret af Kunstrådet, blev påbegyndt i 2009 og omfatter hhv. musik (skolekoncert) og teater (forestilling) og moderne dans (Tretrinsmodellen). Kulturpakker administreres og koordineres i et samarbejde mellem forsøgskommunerne (Haderslev og Kalundborg) og de tre kompetencecentre Levende Musik i Skolen, Teatercentrum og Dansens Hus.

Sammenfattende for forsøgsprojektets indsats og rammer konkluderer vi følgende:

- 1) Vi vurderer, at forsøgsordningen Dans for Børn kom godt fra start, der var en pæn afsætning af forløb til kommuner og institutioner allerede i år 1. Dette niveau er fastholdt, og i det seneste år øget. Det parallelt udviklede forsøg med Kulturpakker (2009-10) har medvirket til at generere forøgelsen i 2009-10.
- 2) Videre vurderer vi, at den praktiske formidling og koordinering af Dans for Børn fungerer godt, og at kommunikation og samarbejde med hhv. dansere, kommuner og skoler/institutioner opleves positivt.

2.2 Udbytte og resultater

Tretrinsmodellen er ny som samarbejdsform i forhold til andre børnekulturprojekter. Den fungerer godt som model og i de enkelte trin.

Lærerworkshoppen virker inspirerende og afmystificerende for lærere og pædagoger. Den er et væsentligt fundament for et samlet vellykket forløb. Hovedparten af de deltagende lærere og pædagoger vurderer, at workshoppen er inspirerende og perspektiverende og virker som en god introduktion til Moderne dans. Vi ser dog et behov for at stramme op om rammer og kriterier for deltagelse med henblik på at sikre optimal udbytte.

Danseforestilling og workshop sammen med børnene giver stort udbytte. Børnene oplever, at de bliver mødt på nye måder, at der vendes op og ned på traditionelle krav og skolekompetencer, og at krop og kreativitet får mere plads end normalt. Lærerne får tilsvarende nye oplevelser her, idet de ser børnene fra andre sider end til dagligt. De bliver ofte overraskede over især de børn, der normalt kan virke støjende og utilpassede, når de opleves i de anderledes rammer.

Dansernes pædagogiske, formidlingsmæssige og kunstneriske kompetencer er en afgørende faktor for succes. De involverede dansekompanier er professionelle, med både høj kunstnerisk kvalitet og stærke kompetencer i formidling og pædagogik. Og vurderingen fra de deltagende dansekompanier er, at forløbene både er en god arbejdsplatform og giver dem inspiration og udfordring.

3) Vi vurderer sammenfattende, at den udviklede Tretrinsmodel fungerer effektivt, både de enkelte trin og kombinationen.

De enkelte forløb på skolerne og i daginstitutionerne er generelt meget vellykkede, og langt hovedparten af aktørerne vurderer, at der er skabt særdeles positive resultater for både børn, lærere/pædagoger og dansere.

Forløbene fungerer som "øjeblikke" i forhold til moderne dans, og såvel lærere/pædagoger som børn vil gerne arbejde mere med dansen, efter de har været igennem et forløb.

4) Vi vurderer, at der er basis for en videreførelse af Dans for Børn, i en uændret form på de enkelte forløb. Projektet er velfungerende og udbytterigt for både børn, lærere/pædagoger og dansere.

Et åbent spørgsmål er imidlertid *det videre perspektiv*. Skal projektet fortsat bestå i et enkelt forløb med de tre trin, eller er der et næste skridt, når "øjeblikke er åbnet"?

- Skal projektet alene fokusere på danseforløbene hos børnene?
- Skal et forløb også motivere lærerne/pædagogerne til at arbejde videre med dans?
- Skal projektet også fokusere på de mere strategiske linjer med strategisk synliggørelse af Moderne dans som selvstændig kunstart?
- Herunder evt. arbejde mod, at den moderne dans får en mere eksplicit prioritering i folkeskolen?

Disse spørgsmål er på forskellig vis blevet rejst som del af forsøgsprojektet, og her har Dansens Hus sammen med Kunstrådet en fremtidig udfordring.

Vi anbefaler sammenfattende:

- At Dans for Børn videreføres, med de enkelte forløb i Tretrinsmodellen uændret.
  - At projektet videreføres som forsøgsordning, idet der fortsat er behov for afklaringer og videreudvikling, herunder:
    - at formålet med de enkelte forløb bliver mere klart og afgrænset og i højere grad formidles til deltagerne: Hvad skal forløbet kunne (og ikke kunne), hvad forventes af de forskellige aktører, hvordan kan forløbene evt. understøttes, herunder konsolidering af lærerworkshops, udvikling af undervisnings-/inspirationsmateriale mv.
    - at der arbejdes med at afprøve forskellige opfølgningstiltag med henblik på at undersøge, om man via mindre, supplerende tiltag kan forstærke resultater og effekter væsentligt.
  - At Dansens Hus og Kunstrådet drøfter, hvordan den strategiske synliggørelse af Moderne dans kan styrkes, generelt og i forhold til kommunerne og Undervisningsministeriet, og hvordan en hensigtsmæssig arbejdsdeling for indsatsen skal være.
-

2.3 Målopfyldelse

Forsøgsprojektets overordnede vision 2011 drejer sig om at få dansen ind i skolen og daginstitutionen, at dans bliver en naturlig del af børns kunstbegreb, at formidlingsstrukturen er på plads, og at flere dansere og koreografer har udvidet karrieremulighederne som følge heraf.

Projektets oprindeligt fastlagte mål (2007-08) drejer sig i overvejende grad om at få udviklet et tidssvarende og fremtidssikret dansetilbud til børn og unge.

I projektets anden og længste fase (2008-11) justeres mål og fokus. Målene kommer til at dreje sig om *udbredelse* i form af flest mulige forløb, flest mulige børn og dansere, geografisk udbredelse og stigende efterspørgsel, samt om udvikling af en *formidlingsstruktur*, gerne sammen med andre kulturområder.

I vores vurdering af målopfyldelse er det nødvendigt at påpege nogle centrale metodiske problemstillinger.

For det første sker der en for os at se en uhensigtsmæssig målforskydning fra det første år (07-08) til de tre følgende år (08-11). Målene går fra at være kvalitative til i overvejende grad at være kvantitative og strukturelt orienteret, samtidig med at indsatsen fortsat fokuserer på resultater og kvalitet i de enkelte tilbud.

For det andet er det vores vurdering, at de opstillede mål for perioden 08-11 er urealistisk høje, målt i forhold til ressourcer og erfaringer fra andre forsøg.

Samlet set betyder det, at vi (i ovenstående) har vurderet projektets resultater og udbytte af de enkelte forløb meget positivt, samtidig med at vi (i nedenstående) må konstatere, at der ikke sker en fyldestgørende målopfyldelse.

Vi skal her understrege, at de positive projektresultater som udgangspunkt er det væsentligste. Men vi ser samtidig fremadrettet et behov for, at projektet bliver mere skarp på målene og sikrer en konsistens og sammenhæng mellem vision, mål, indsats og måling. Vi præsenterer et konkret bud på mål, indsatsområder og indikatorer i kapitel 6 (resumet i afsnit 2.4.)

På dette grundlag er vores konklusioner vedrørende visions- og målopfyldelse følgende:

5) Vi vurderer, at projektets vision for 2011 ikke nås i projektperioden.

Det kan ikke siges at være muligt for alle børn og unge at møde dansen i deres (uddannelses)institution, og dansen kan endnu ikke siges at være en naturlig del af børns kunstbegreb. Der har ikke været prioriteret ressourcer til dette strategiske arbejde, idet kræfterne primært er lagt på det operationelle niveau. På grundlag af de hidtidige erfaringer vurderer vi imidlertid, at det strategiske fokus er rigtigt og vigtigt: Moderne dans skal være mere synlig, hvis projektet på sigt skal nå ud over øjenåbner-stadiet.

6) Vi vurderer, at projektet samlet set ikke når en fyldestgørende målopfyldelse.

Konkret er projektet nået ud til 38 kommuner mod de målsatte 98 (alle kommuner). Projektet har skabt en forøget efterspørgsel på godt 20 % over tre år (2007-2010) eller en forventelig forøgelse på 33 % (2007-11), mod målsat 100 % over de fire år. Forøgelsen skal i øvrigt ikke mindst ses som en følge af Kulturpakkerne.

Når det gælder de faktiske tal for hhv. antal dansetilbud og antal børn, er projektet tættere på at nå de fastlagte mål. Konkret anslås projektet i den samlede fireårige periode at nå ud til ca. 53.000 børn med 1.360 forløb, mod målsat 56.500 børn og 1.700 forløb.

Målet om udbredelse i forhold til danserne er ikke kvantificeret. I løbet af perioden har 8 kompagnier fået støtte til at udvikle produktioner og turnere med disse. Hvorvidt dette er en tilstrækkelig målopfyldelse, kan diskuteres. I og med der ikke tidligere har været turnémuligheder med nær samme økonomiske støtteramme, er der tale om en regulær udvidelse. I betragtning af antallet af gennemførte forløb og involverede børn er det dog vores vurdering, at udvidelsen ikke er markant.

Vision og mål vedrørende udvikling af en fast formidlingsstruktur er ikke realiseret. Formidling og koordinering har fungeret godt i praksis, men en egentlig formidlingsstruktur er endnu ikke nået. Kulturpakkerne har ligeledes fokus på udbygning af en formidlingsstruktur, og det kan måske være via dette forsøg, at en egentlig struktur (også) for dansen kan begynde at forme sig.

Vi anbefaler således sammenfattende:

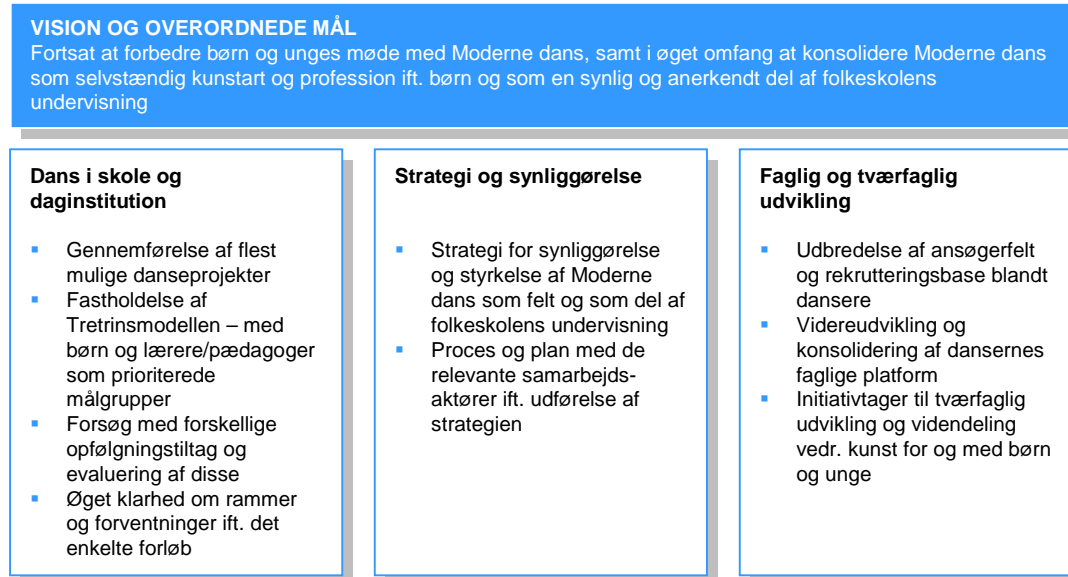
- At en kommende forsøgsperiode indledes med en grundig gennemgang og revision af vision, mål og indikatorer.
- At mål og indikatorer prioriterer de kvalitative aspekter i projekterne: resultater og udbytte for børnene, kunstnerisk kvalitet mv.
- At arbejdet på det strategiske niveau med styrkelse og synliggørelse af Moderne dans prioriteres, i samarbejde med relevante aktører.
- At der sættes udvidede mål for rekruttering og involvering af dansere og en konsolidering af dansernes fællesfaglige platform samt initiativer til øget tværfaglig udvikling.
- At der arbejdes videre med formidlingsstruktur, gerne i samarbejde med aktørerne i Kulturpakkeordningen, såfremt denne videreføres, og at dette arbejde ikke defineres som et mål, men et middel.

2.4 Mål og måling – i et fremtidsperspektiv

Som en perspektivering af projektet kommer vi med vores bud på et revideret sæt mål og indsatsområder. Et overblik illustreres i følgende figur.

Figur 1: Konsulenternes forslag til vision, mål og indsatsområder

Indsatsområdet Strategi og synliggørelse skal efter vores vurdering ske i et samarbejde med andre aktører, her især Kunstrådet.

Såfremt Dansens Hus og/eller Kunstrådet ikke ønsker at fastholde ambitionen omkring det strategiske arbejde, kan denne nedrosles, idet vi fortsat kan stå inde for vores anbefaling om videreførelse af Dans for Børn – som et primært operationelt projekt.

3 INDSATS OG RAMMER

Dette kapitel består af en beskrivelse og analyse af forsøgsprojektets indsats og rammer. Først beskrives indholdet i det overordnede projekt og de enkelte forløb, dernæst belyses de økonomiske rammer og omfanget af afviklede forløb.

3.1 Forsøgsprojektets indhold

Formålet med Dans for Børn er at videreudvikle formidlingsniveauet og udbuddet af dans til børn og unge. Forsøget blev oprindeligt igangsat på baggrund af kommunalreformen, hvor amternes nedlæggelse betød en væsentlig ændring af hele formidlingsstrukturen og støttemulighederne på danseområdet.

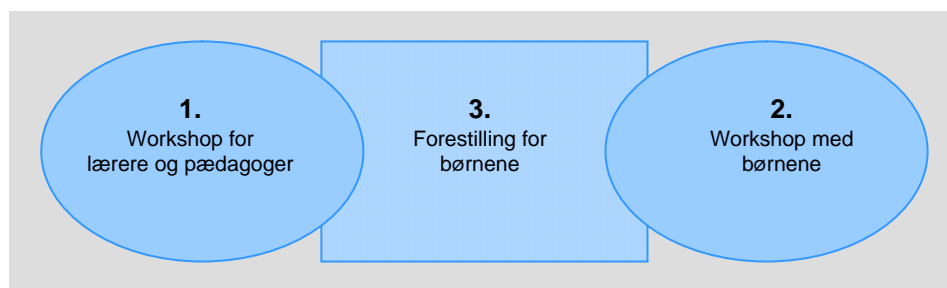
Overordnet set består projektet af en introduktion af dans til børn og unge – og disses professionelle voksne, eller som det udtrykkes i projekt materialet: ”en øjenåbner for dansen i børnehaver og skoler rundt om i hele landet”¹.

Herudover består projektet af produktudvikling (forestillinger og workshops) og formidling af dans og dansekompanier/dansere samt en form for refusionsordning (i form af et tilskud til Dansens Hus), som gør det muligt for kommuner, institutioner og skoler at finansiere danseprojekterne.

Projektet fungerer således også som en platform for dansere og koreografer, som ønsker at arbejde med deres kunst i relation til børn og unge og bl.a. herigennem udvikle deres produktion og karrieremuligheder.

De enkelte forløb er målrettet børn i børnehaver og skoler (herunder SFO) – til og med 6. klasse (dvs. indskoling og mellemtrin). Der arbejdes med dansen både *for* og *med* børn. Et forløb består af tre aktivitetstyper, en Tretrinsmodel, der kan illustreres som vist i figuren:

Figur 2: Tretrinsmodellen

Første trin i Tretrinsmodellen består i en workshop for lærere og pædagoger på den pågældende skole/institution eller på tværs af skolerne i en kommune. Her gøres de deltagende lærere og pædagoger bekendt med materialet, og de arbejder selv med dansen som udtryksform.

De næste trin består i, at et dansekompani – 2-3 professionelle dansere – kommer ud på den enkelte skole/ institution, hvor de gennemfører forløb med børnene. Rækkefølgen i trin 2 og 3 i modellen varierer. Det samlede forløb med børnene varer i alt 90 minutter

¹ Projektbeskrivelse Dans For Børn 2008-2011.

og består af en kort forestilling og en laboratoriesession, hvor børnene selv danser, eller i omvendt rækkefølge laboratorium først og dernæst forestilling.

De deltagende kompagnier er alle udvalgt af Dansens Hus, som én gang om året inviterer professionelle dansere² til at byde ind med en kunstnerisk ide til "et produkt", der inkluderer både workshop, forestilling og laboratoriesession. Op til sæsonen 10/11 søgte man dog to eksisterende forestillinger, som kunne tilpasses formen i Dans for Børn.

Følgende 8 dansekompanier har siden 2007 været med i ordningen med 11 forskellige forestillinger, idet 3 kompagnier har udbudt mere end én forestilling:

- SAGA: "Stjerneskujsjagten" (børnehaver) og "Drømmen om Solen" (ml.trin)
- FlexDans: "Kassedans" (børnehaver)
- X-Small Svalholm Dans: "Banditten og Badutten" (børnehaver)
- Uppercut Danseteater: "City of Angels" og "LIFE" (indskoling og ml.trin)
- Komplot: "Hvis jeg ku'..." (indskoling)
- Bunch of Bones: "Græsset er altid grønnere..." (indskoling og ml.trin)
- Kaisertanz: "Lige midt i" og "Ud af Boksen" (ml.trin)
- Sekvens: "Godt ord igen!" (ml. trin)

I kapitel 5 diskuteres kriterier og rammer for udvælgelsen af kompagnier nærmere.

Som en parallel og bredere ordning gennemføres fra medio 2009 projektet Kulturpakker. Kulturpakker er et samarbejde mellem Levende Musik i Skolen, Teatercentrum og Dansens Hus og er støttet af Statens Kunstråd. I Kulturpakker får alle folkeskoleelever besøg af tre forskellige kunstarter musik, teater og dans.

Projektet skal undersøge, hvordan kunstarterne kan inspirere hinanden indbyrdes, og hvordan man kan skabe en formidlingsstruktur for kommunerne, så kommunen med én beslutning og én bevilling kan få adgang til alle tre kunstarter. Kulturpakker bliver afprøvet i Haderslev og Kalundborg kommuner.

3.2 Økonomiske rammer

I 2007 bevilgede Kunstrådet 845.000 kr. til Dans for Børn. De følgende tre år er bevilget 1 mio. kr. årligt. Regnskabet for projektets første år så ud som følger:

Tabel 1: Regnskab

	2007/08	2008/09	2009/10
Udgifter			
Formidling	132.877	131.090	123.376
Produktion	242.920	337.836	198.253
Turnéomkostninger	697.582	889.620	1.169.554
Evaluerings og dokumentation	86.875	95.759	56.312
Administration	313.946	265.874	341.090
Udgifter i alt	1.474.200	1.720.179	1.888.585

² Dansere som er optaget i Huskunstnerordningens kunstnerdatabase

	2007/08	2008/09	2009/10
Indtægter			
Statens Kunstråd	845.000	1.000.000	1.000.000
Kommuner og institutioner	629.200	692.500	636.600
Overførsel fra året før		65.000	
Indtægter fra kulturpakker			250.700
Indtægter i alt	1.474.200	1.757.500	1.887.300

Udover Kunstrådets bidrag finansieres projektet af de deltagende kommuner, som køber et antal forløb á 2.400 kr. Dansens Hus opfordrer til, at kommunerne køber mindst 10 forløb.

Kommunens pris er fremkommet ved, at Dansens Hus deler den budgetterede pris for en turné i to. Kommunen betaler den ene og Kunstrådet den anden halvdel. Kommunerne vælger i varierende grad at lade deres institutioner betale en andel af prisen/hele prisen, og i enkelte kommuner har institutionerne selv købt forløb direkte af Dansens Hus.

I sæsonen 09/10 har Dansens Hus desuden modtaget 250.700 kr. til gennemførelse af Kulturpakker. Beløbet går dels til at dække en andel af kommunens udgift til dans i Kulturpakkeordningen, dels til at dække udgifter i Dansens Hus ved den overordnede koordinering af Kulturpakker (primært personaleressourcer).

Dansens Hus står for administration og projektledelse af ordningen. Ordningens koordinator er ansat 18 timer/uge. Koordinatoren står for planlægning og administration af dansekompaniernes turnéer og lærer- og pædagogworkshops, ligesom koordinatoren har varetaget kommunikationen til kommunerne og dansekompanierne angående turnéerne og har haft styringen af den interne evaluering fra institutionerne. Koordinatoren har herudover i 2009/10 været koordinator i Kulturpakker med 7 timer/uge.

Dansekonsulenterne er projektledere på ordningen og har i sæsonen 2009/10 brugt i alt ca. 2/3 fuldtidsstilling på ordningen. Dansekonsulenterne er ansat af Dansens Hus.

Vi vender tilbage til formidlingsstrukturen og de forskellige organisations- og formidlingsformer i kommunerne i kapitel 6 om administration.

3.3. Afviklede forløb

I de år, forsøgsprojektet har fungeret, er der hvert år afviklet mellem 296 og 370 forløb i børnehaver og skoler, omfattende 10-15.000 børn og ca. 500 pædagoger og lærere hvert år.

I alt 38 kommuner har indtil nu haft besøg af Dans for Børn³.

Nedenfor ses en oversigt over de afsatte forløb de første tre skoleår.

³ Tallet er opgjort i begyndelsen af sæsonen 10/11, og man må forvente at flere kommuner kommer til.

Tabel 2: Projekter fordelt på kommuner

Kommune(r)	Forløb 07/08	Forløb 08/09	Forløb 09/10	I alt, 3 år 07-10
Brønderslev	10			10
Favrskov			2	2
Frederiksberg	16			16
Faaborg-Midtfyn		10	15	25
Greve			12	12
Haderslev (Kulturpakker)		37	109	146
Helsingør	32	10		42
Herning			6	6
Holbæk	20	16	2	38
Holstebro	11	10		21
Horsens		10	10	20
Ikast			2	2
Ishøj	10	10	8	28
Jammerbugt			6	6
Kalundborg (Kulturpakker)	20	20	40	80
Kolding	10			10
Lolland	8			8
Mariagerfjord + Vesthimmerland		20	10	30
Norddjurs	2			2
Odense	10			10
Odsherred	38	16		54
Ringkøbing-Skjern			10	10
Ringsted	22		13	35
Roskilde	25		10	35
Rudersdal		10		10
Rødovre		10	10	20
Skanderborg		10	15	25
Slagelse	19			19
Svendborg	10			10
Sønderjylland (Åbenrå, Tønder, Sønderborg)		24		24
Vadehavet: Esbjerg, Fanø og Varde (to kommuner)		41	38	79
Vejle	20	22	20	62
Vesthimmerland			10	10
Århus	15	20	20	55
Forløb i alt	298	296	370	964

Der har været afholdt forløb over hele landet, og ca. halvdelen af kommunerne har gjort brug af ordningen flere gange. Således har 12 kommuner haft forløb i to år, mens 4 kommuner har haft forløb i samtlige af de tre skoleår, der er opgjort her. Kulturpakke-kommunerne har (naturligt nok) haft flest projekter.

Mange kommuner med tradition for børnekultur har været interesserede i ordningen og har købt flere forløb, men dataindsamlingen peger desuden på, at afsætningen af forløb i høj grad er personafhængigt.

Forløbene fordeler sig mellem børnehaver og skoler (herunder SFO'er). Finansieringen af forløb i disse to institutionstyper skal begge findes på skoleområdet, og Dansens Hus sonderer derfor først i sæsonen 09/10 mellem besøg på skoler og SFO'er.

Tablet 3: Projekter fordelt på institutionstype

	2007/08	2008/09	2009/10
Børnehave	142	130	68
Indskoling	73	84	146
Mellemtrin	83	82	136
SFO	-	-	20
I alt	298	296	370

I sæsonen 09/10 har man haft færre forløb i børnehaver og væsentligt flere i skolerne. Dette skyldes primært deltagelsen i Kulturpakkeordningen.

Samlet set er det vores vurdering, at forsøgsprojektet kom hurtigt fra start, når det gælder afsætning og koordinering af de enkelte forløb. Der blev skabt afløb for projektmidlerne allerede fra år 1, og mange kommuner har valgt at købe forløb i flere skoleår.

4 RESULTATER OG MÅLOPFYLDELSE

Dette kapitel er en analyse af resultater og målopfyldelse. Her diskuteres de to overordnede spørgsmål: Hvilke resultater og effekter har projektet skabt i forhold til hhv. børn, lærere/pædagoger og dansere? Har Dansens Hus levet op til de fastlagte mål for forsøgsordningen?

4.1 Resultater og udbytte

Baseret på både vores dataindsamling, casebesøg og observationer og på de skriftlige projektevalueringer, Dansens Hus løbende indsamler, kan vi konstatere, at Dans for Børn skaber gode resultater.

De enkelte forløb på skoler og i institutioner fungerer grundlæggende godt og giver stort udbytte i form af positive oplevelser og nye perspektiver for både børn, lærere/pædagoger og dansere.

65,8 % af de lærere og pædagoger, som i sæsonen 2008/09 fik besøg af Dans for Børn, har vurderet dansebesøget i sin helhed som en *meget positiv* oplevelse, og kun meget få (2,7 %) vurderer, at oplevelsen har været mindre positiv.

Tabel 4: Har dansebesøget været en positiv oplevelse for jer og børnene?⁴

Meget positiv	Positiv	Mindre positiv	Ikke positiv	Manglende besvarelse
65,8 %	21,6 %	2,7 %	0 %	9,9 %

Når lærerne/pædagogerne uddyber deres vurdering, lægger de særligt vægt på mødet med de professionelle (og pædagogiske) dansere som udbytterigt for både voksne og børn:

"Vi syntes, at det var nogle rigtig dygtige dansere, at de havde børnene med fra starten. De levede sig ind i det, de lavede (...). Børnene snakker stadig om deres rygsække, der må betyde, at de har fået en masse med. Det var en super oplevelse som lærer/voksen at være en del af oplevelsen med børnene og danserne."⁵

"De tre dansere var vældigt dygtige til at få eleverne til at bevæge sig og udføre de forskellige danse/bevægelser. De formåede at få ALLE til at deltage i alt. De fremstod som dygtige og kompetente dansere."

"Børnene talte positivt om oplevelsen og syntes, at det havde været sjovt at være med. Vi lærere syntes, at "forberedelsesdagen" havde været meget inspirerende og givende. Flot med den røde tråd, som strakte sig gennem forløbet"

De konkrete forløb fungerer således – helt i tråd med ambitionen – som "øjenåbnere" i forhold til moderne dans, og såvel lærere/pædagoger som børn vil gerne arbejde mere med dansen, efter de har været igennem et forløb.

⁴ Tabellerne i dette afsnit stammer fra "Opsummerende Evalueringsskema Dans for Børn 08/09". Skemaerne er indsamlet af Dansens Hus og blev besvaret af 111 institutioner (børnehaver, skoler, SFO'er) fordelt på 18 forskellige kommuner.

⁵ Citaterne i dette afsnit stammer fra evalueringsskemaer fra Dansens Hus og fra interviews foretaget af Pluss Leadership.

Der er dog blandt både dansere og lærere/pædagoger uklarhed om, hvad et enkelt forløb skal kunne – udover at være øjenåbner. Der er enighed om, at forløbene er vellykkede, men dataindsamlingen viser, at der hersker uklarhed omkring de konkrete forløb – hvor meget skal forløbet kunne/ikke kunne? Er det blot "en saltvandsindsprøjtning", som en lærer formulerer det, eller er der et formål ud over selve forløbet?

Vi ser et behov for, at Dansens Hus afklarer mål og forventninger i forhold til de enkelte forløb og fremadrettet er mere klar i udmeldinger og rammesætning.

Opfølgning

Et åbent spørgsmål i forlængelse heraf er, hvad der – hvis man ønsker mere end en øjenåbner – efterfølgende kan tilbydes de deltagende børn og voksne.

Spørger man de involverede voksne om deres ønsker til opfølgning, svarer 77,5 % af de adspurgte lærere/pædagoger (i sæsonen 08/09), at de gerne vil have dansebesøg på deres institution igen.

Tabel 5: Vil I gerne have tilbud om dansebesøg igen?⁶

Ja	Nej	Måske	Manglende besvarelse
77,5 %	1,8 %	9 %	11,7 %

Det fremgår af både tidligere og aktuel dataindsamling, at forløbene giver stor "lyst til mere", og at de interesserede lærere/pædagoger er meget åbne for formen – kortere eller længerevarende forløb.

Vi ser her et potentiale, men også et behov for, at Dansens Hus overvejer, hvordan en sådan opfølgningsaktivitet kan arrangeres med mindst mulige ekstra ressourcer og størst muligt udbytte. I visse tilfælde kan Huskunstnerordningen være en god mulighed for institutionerne, men andre har behov for mindre ressourcekrævende aktiviteter. Her kan man med fordel afprøve og løbende vurdere hhv. indsats og supplerende udbytte ved forskellige typer af opfølgningsaktiviteter.

Overordnet kan vi altså konstatere, at den udviklede Tretrinsmodel fungerer effektivt, både de enkelte trin og kombinationen. Både tidligere evalueringer og den aktuelle dataindsamling viser, at de væsentligste succesfaktorer er 1) dansernes kompetencer (pædagogiske, formidlingsmæssige og kunstneriske) og 2) den unikke kombination af hhv. workshop, forestilling og laboratorium. Særligt lærer-/pædagogworkshopen fremhæves af mange som afgørende for, at projektet ikke blot bliver et frikvarter i en travl hverdag.

Med afsæt heri anbefaler vi, at Dans for Børn videreføres, med de enkelte forløb i Tretrinsmodellen nogenlunde uændret. Videre anbefaler vi, at projektet afprøver forskellige opfølgningstiltag med henblik på, at undersøge, om man qua mindre supplerende tiltag kan forstærke resultater og evt. blivende effekter.

I det følgende uddybes resultater og effekter, set fra de tre hovedaktørers forskellige perspektiver.

⁶ "Opsummerende Evalueringsskema Dans for Børn 08/09".

4.1.1 Børnenes udbytte

Den kombinerede danseforestilling og laboratorium sammen med børnene giver stort udbytte. Børnene oplever, at de bliver mødt på nye måder, at der vendes op og ned på traditionelle krav og skolekompetencer, og at krop og kreativitet får mere plads end normalt. I det følgende gennemgås et typisk forløb:

Hele dansesessionen varer 1½ time, heraf er der forestilling i 15 minutter. Forestillingen består i 4 etaper: 1) velkomst og dialog om dans mellem en danser og eleverne, 2) glider over i "forstyrrelse" fra musikeren, der gradvist bliver til samspil mellem de to. 3) De to finder den tredje danser i en stor kasse. Forestillingen handler derefter om angst for den fremmede, nysgerrighed, om at holde ude, været holdt udenfor og integrere. 4) Kunstnerne danser ud og kommer tilbage og bukker, børnene klapper. Der er igen dialog om børnenes oplevelser og tolkninger.

Workshoppen med børnene starter derefter – med opvarmning, rytme, gang, løb, temposkift. De to dansere skiftes til at instruere, med energi, engagement og humor – og plads til børnenes ditto. Så samarbejdsøvelser to og to, små koreografier, rytmer med instruktion fra musikeren, danse- og rytmeimprovisationer og sidst to store hold med hhv. rytme og dans. De to hold træner først hver for sig, dernæst samspilles; det gentages med omvendt opgavedeling.

I langt de fleste tilfælde opleves sammenhængen mellem forestilling og laboratorium som meget velfungerende (se tabel 6 nedenfor). Forestillingen løfter oplevelsen som helhed, og børnene er imponerede over dansernes evner og forestillingernes kunstneriske univers.

Tabel 6: Hvordan fungerede sammenhængen mellem forestillingen og dansen med børnene?

Rigtig godt	Nogenlunde godt	Mindre godt	Ikke godt	Manglende svar
67,6 %	17,1 %	2,7 %	0,9 %	11,7 %

Børnenes reaktioner er meget positive under og efter forløbene, som det også ses i tabel 7.

Tabel 7: Hvordan var børnenes reaktioner under og efter?

Meget positive	Positive	Mindre positive	Ikke positive	Manglende svar
73 %	20 %	3 %	2 %	7,2 %

Mange lærere/pædagoger oplever og fremhæver, at danserne formår at fastholde børnenes koncentration under hele forløbet – fordi forestillingen (dansen) imponerer og udfordrer børnenes fantasi, og fordi selve arbejdet med improvisation og koreografi i laboratoriet fordrer en høj grad af samarbejde, opmærksomhed og fokus. Flere lærere påpeger, at netop dette, at der bliver arbejdet så meget med opmærksomhed og fokus, er noget (skole)børnene i høj grad har brug for.

Lærerne og pædagogerne beretter herudover om nye oplevelser i laboratoriet. De ser børnene fra andre sider end til dagligt, og børn, der normalt ikke bevæger sig, bliver pludseligt aktive. Lærerne og pædagogerne bliver ofte overraskede over især de børn, der normalt kan virke støjende og utilpassede, når de opleves i de anderledes rammer.

"Det åbner for, at børnene kan se nye sider ved hinanden. Man kan opleve, at nogen, der normalt ikke er dygtige, er gode til at bevæge sig".

"Det havde været sjovt, mange af børnene bevægede sig mere frit, end vi tidligere havde oplevet".

"Der sidder rigtig mange børn i skolen i dag, som ikke bevæger sig, fordi de ikke er gode til sport og gymnastik. Det her er befriende. Det bringer bevægelsen ind i skolen på en helt ny måde".

Case – Dans for Børn på Svebølle Skole ved Kalundborg – fokus på børnenes udbytte

Indhold og rammer

- Forløbet er del af Kulturpakken i Kalundborg Kommune. Alle skolebørn i 0.– 6. klasse tilbydes en skolekoncert, en teaterforestilling og en forestilling og workshop med moderne dans.
- Dansesessionen er det første arrangement i pakken i Svebølle. Dansekompagniet Kaiser-tanz består af to dansere og en musiker. Deres forestilling hedder Ud af boksen. Ca. 50 børn fra mellemtrinnet, 4.-6. klasse er samlet i hallen ved siden af skolen.
- To af de fem lærere har deltaget i lærerworkshoppen. Denne prioritet pga. skolens resourcer, da man havde vikardækning på. De to lærere deltog aktivt i elevworkshoppen, to af de andre lærere observerede forløbet på sidelinjen.

Hvad fungerer godt

- Både forestilling og workshop fungerer særdeles godt i forhold til børnene. Der er et fint flow i forløbet, og børnene bliver "sluset" godt ind i oplevelsen. Klare introduktioner og logisk opbygning giver tryghed og åbenhed til selv at engagere sig. Danseteknik, rytmik og dramaturgiske greb anvendes bevidst af kunstnerne, uden at disse bliver ekspliciteret, og samtidig på en måde så børnene lærer, tager til sig og bruger aktivt.
- Skift i tempo og dynamik er godt styret. Nogle gange skal børnene være stille, tage imod instruktion, koncentrere sig, fordybe sig – andre gange skal de improvisere og udfolde sig mere frit og støjende. Danserne er gode til at styre dette. Og børnene er næsten gode til at administrere, at de til tider "frisættes" mere end normalt i undervisningen.
- Danserne fungerer som rollemodeller for eleverne på en meget positiv måde. Ikke mindst nogle af de "traditionelle ballademagere" bliver tydeligvis betaget af at være i nærkontakt med rigtige kunstnere. "Rejser I også rundt i verden med det her show?", "Hvor gammel er du?", "Hvornår kommer I igen" og "Må jeg få jeres autografer" er nogle af slutspørgsmålene til kompagniet.
- Samarbejdet mellem de tre kunstnere fungerer perfekt. Fokusskift sker nærmest umærkeligt, men fungerer overbevisende og effektivt.
- Samarbejdet mellem de to lærere, som har deltaget i lærerworkshoppen og danserne fungerer ligeledes særdeles godt – uden der på forhånd har været aftalt en arbejdsdeling. Lærerne respekterer danserne som fagpersoner, undervisere, instruktører; de går med i øvelserne, og – i det omfang de vurderer, det er hensigtsmæssigt – går de diskret ind i forhold til enkeltelever.

Hvordan kan udbyttet forbedres

- Udvikling af materiale, overblik og supplerende tilbud. Lærere efterspørger undervisningsmateriale, eksempelsamling el.a. Elever efterspørger overblik over, hvor man kan søge efter mere information, undervisning, dans.
- Deltagelse på lærerworkshop fremmer samarbejde og resultater under børneworkshoppen. Der skal være klarere rammer herfor. Enten obligatorisk lærerdeltagelse eller udviklede praksisser: Hvis man ikke har deltaget i lærerworkshoppen og/eller ikke tager del i danseworkshoppen, skal man ikke være i salen.
- Mere generel synlighed omkring Moderne dans som et godt og anderledes tilbud til børn og unge. Mange (voksne) føler sig fremmedgjort over for moderne dans. Der hersker myter om Moderne dans og ballet som noget, kun spinkle unge piger med rige forældre foretager sig. Der er brug for at fortælle nye, andre historier om Moderne dans.

4.1.2 Udbytte for lærerne

Først præsenteres en beskrivelse af et typisk forløb i en lærerworkshop:

Hele workshoppen varer 3 timer. Forløbet køres stramt med korte introduktioner til øvelser, korte forløb, korte gruppedannelser. Det er humoristisk, legende og medrivende, men kræver stor koncentration. Øvelserne kræver fokus – på danserne og på hinanden i grupper. Danserne eksemplificerer løbende i fællesskab og danser selv med under øvelser. Flere gange skal grupperne performe for hinanden. Forestillingselementet får lærerne til at stramme sig an. Undervejs holdes der jævnligt små pauser, hvor lærerne skriver noter (til brug for børnesessionen, men også som inspiration til egen undervisning).

Forløbet slutes med en refleksion over en sandwich i rundkreds på gulvet. Danserne deler supplerende materiale ud – fx en oversigt over den anvendte musik.

Hovedparten af lærerne/pædagogerne fremhæver lærerworkshoppen som en positiv og velfungerende oplevelse, som det fremgår af tabel 8.

Tabel 8: Hvordan fungerede jeres egen pædagog/lærerworkshop?

Rigtig godt	Nogenlunde godt	Mindre godt	Ikke godt	Har ikke deltaget	Manglende besvarelse
45,9 %	15,3 %	2,7 %	2,7 %	18 %	15,4 %

Workshoppen virker inspirerende og afmystificerende, og den har været god som introduktion til Moderne dans, inspirerende og perspektiverende:

"Jeg var lidt bange.. Men det har været fantastisk. Det overgår alle mine forventninger! Alle de små ting man kan gøre i hverdagen. Vi får en kropslig erfaring. Vi ville ikke have kunnet læse os til det her".

"Det her har fat i noget rigtigt. Man kan kalde det "Styret frihed". Det er fremragende øvelser som sætter fri. Det skaber innovation. Det er kreativt! Man får lyst til at bruge sin krop. Det her er ikke præstationsforbundet".

Dansens Hus er opmærksom på workshopkens vigtighed, og i sæsonen 2009/10 satte man særligt fokus på de indholdsmæssige målsætninger med workshoppen. Man vil både sikre præsentationen af det kunstneriske univers, give redskaber til at arbejde med dans i praksis, skabe relevans i hverdagen og endelig sikre forventningsafstemning og rollefordeling inden forløbet med børnene.⁷

Vi vurderer, at arbejdet med og ikke mindst formidlingen af målsætningerne for workshoppen er en vigtig prioritering fremover, da netop dette element er noget helt særligt for ordningen.

Som det også ses i tabel 8 ovenfor, er det ikke alle involverede lærere/pædagoger, der har deltaget i en workshop. Cirka en femtedel har i denne opgørelse ikke deltaget, og dette lader til at være et generelt billede. Enten fordi skolen/institutionen har måttet prioritere, eller fordi den enkelte lærer/pædagog har meldt fra/ikke meldt sig til, eller fordi workshoppen er blevet aflyst. Der er dog en klar tendens til, at de lærere/pædagoger, som har deltaget i workshoppen, er langt bedre klædt på, selv får en god oplevelse og kan medvirke til at facilitere den gode oplevelse til børnene. Særligt på skoleområdet er det såle-

⁷ Beretning Dans for Børn 2009/10

des vigtigt, at de lærere, der deltager på workshoppen, også er de lærere, der rent faktisk har børnene – og ikke blot kontaktlæreren for ordningen.

Vi vurderer, at Dansens Hus med fordel kan sætte yderligere ind i at sikre konsolidering af workshops og maksimal deltagelse. Vi ser et behov for, at målsætningerne med workshoppen kommunikeres, og at der skabes mere klare rammer og kriterier for deltagelse i workshop og efterfølgende medvirken i forløb overfor børnene.

Efter forløbet

Mange lærere og pædagoger har efter et forløb også selv fået mod på at arbejde videre med dansen, som det ses i nedenstående tabel.

Tabel 9: Har I fået lyst til at arbejde videre med dans?

Ja	Nej	Måske	Manglende besvarelse
61,3 %	5,4 %	24,3 %	9,0 %

Over 60 % af de adspurgte har fået lyst til at arbejde videre med dans efter besøget, og mange har selv mod på at gå i gang med det samme:

"Det er fedt, at man også kan bruge øvelserne i det små".

"Jeg er styrket i, at vi skal have mere dans i skolen. Bevægelse, fantasi, kreativitet. Det kan bruges i dansk, i pauser. I musik, billedkunst. Det er meget fleksibelt. Og ungerne kan blive meget aktive".

"Det ville være helt fint at gøre det selv derhjemme. Det ville jeg klart have modet til".

En del lærere konstaterer dog, at man har brug for opbakning i form af yderligere workshops eller inspirations-/undervisningsmateriale, som det ses i tabel 10.

Tabel 10: Hvis ja, har I i denne forbindelse brug for opbakning i form af workshops eller inspirationsmaterialer

Ja	Nej	Måske	Manglende besvarelse
35,1 %	9,9 %	27 %	28 %

Dansens Hus har allerede udarbejdet undervisningsmateriale målrettet musik- og idrætslærere, og man kan med fordel arbejde videre med denne tænkning.

Case – lærerworkshop Dans for Børn – fokus på lærernes udbytte

Indhold og rammer

- 32 lærere samlet på Esbjerg Bibliotek til lærerworkshop med Sekvens. Det er en broget flok – tykke, tynde, erfarne, uerfarne. Der er dog flest kvinder. Lærerne har vidt forskellige faglige baggrunde.
- Workshoppen varer tre timer, og tempoet er højt. Lærerne bliver præsenteret for mange forskellige øvelser, der alle introduceres kort og præcist. Alle lærerne deltager aktivt i dansøvelserne. Stemningen er meget munter, og der er ofte jubelråb og klapsalver. I mange af øvelserne indgår små forestillinger, som lærerne opfører for hinanden.

- Formålet med workshoppen er todelt. Lærerne skal forberede sig på dansernes besøg på skolerne i den nærmeste fremtid, men danserne ønsker i lige så høj grad at inspirere lærerne til selv at integrere dans i deres hverdag.

Det centrale udbytte

- Opmærksomhed på bevægelse – man får lyst til at bruge sin krop.
- Inspiration og konkrete redskaber, som kan bruges i undervisningen.
- Dansen styrker fantasi og kreativitet.
- Workshoppen giver lærerne en kropslig erfaring med dansen, som er afgørende for det, de kan give videre til børnene.
- Dansen fordrer samarbejde, koncentration, opmærksomhed på hinanden. Skaber sammenhold. Hele atmosfæren er ikke-konkurrerende.
- Dansen er meget fleksibel – øvelser kan fylde en hel dag eller kan bruges i pauser.

Hvad er afgørende for de gode resultater?

- Dansernes pædagogiske og formidlingsmæssige kompetencer.
- God forberedelse, information og koordinering.
- Obligatorisk deltagelse betyder, at alle lærere fra de involverede skoler er med.

4.1.3 Udbytte for danserne

Danserne oplever grundlæggende Dans for Børn som en meget velfungerende ordning. Administration og koordinering fungerer, og det er sjovt og udbytterigt at møde børnene. Mødet med børnene og den umiddelbare feedback, de kommer med, er inspirerende og motiverende. Der er tid til refleksion, og børnene åbner op og deltager på en helt anden måde end i forbindelse med en enkeltstående forestilling. Danserne oplever det i det store hele som udviklende at være en del af ordningen.

En del af danserne oplever dog væsentlige forskelle i udbytte, alt efter hvilken instituttype man kommer i, og hvilket tidspunkt på dagen forløbene ligger. Generelt set er det således tydeligt, at forløbene skal ligge om formiddagen, for at børnene er i stand til at koncentrere sig. Desuden oplever danserne, at børnehavepædagogerne generelt har mere tid og er mere fleksible. Det mærkes fx i workshops og i laboratoriesessionerne, hvor lærernes/pædagogernes engagement eller mangel på samme er meget afgørende: *"Hvis lærerne/pædagogerne ikke er med, så er det meget demotiverende. Så skal de hellere gå ud"*, som en danser siger.

Desuden oplever flere dansere, at SFO'erne er en svær målgruppe, fordi frivillighedsaspektet er styrende for SFO'ernes arbejde. Her bliver børnenes egen vilje den styrende, og pædagogerne vil ikke bestemme, at børnene skal deltage. Derfor oplever danserne fx, at forældre henter børnene midt under forløb, hvilket virker meget forstyrrende og ødelægger oplevelsen.

Igen er det tydeligt, hvor vigtigt det er at prioritere workshoppen med lærere og pædagoger. Vi vurderer, at man bør gøre en særlig indsats ift. skolerne, i erkendelse af de praktiske udfordringer man her står overfor ift. deltagelse, vikartimer mv. Vi vurderer desuden, at man med fordel kan formidle forløbene som "forpligtende frivillighed" overfor SFO'er, for at sikre fokus i de 1½ time, et forløb varer.⁸

⁸ Se en uddybning af aspektet "forpligtende frivillighed" i "Evaluering af Modelkommuneforsøget", Pluss Leadership for Børnekulturens Netværk 2009

Platform for danserne

Overordnet set er Dans for Børn naturligvis en arbejdsmæssig tryghed for danserne, som stort set alle arbejder som freelancere. Danserne understreger, at ordningen på den måde er en luksus, hvor arbejdet er sikret, og der bliver taget hånd om det praktiske:

"Hvis vi skulle gøre alt det arbejde, så ville vi slet ikke komme ud. Det er dræbende".

Faren ved de mange gentagelser af forløb er, at danserne mister gejsten og *"falder i den der "det er kun for børn"*, som en danser siger.

De involverede dansere har dog meget fokus på udvikling og sætter tydeligvis en stor ære i at arbejde med formidling til både børn og voksne. Men de understreger, at sparringen omkring de enkelte forløb er meget vigtig, og at udviklingsperspektivet er afgørende:

"Vi vil også gerne udvikle os – blive bedre til formidlingen. Gerne med de andre kunstarter".

Danserne efterlyser således mere sparring og gerne tværfagligt, som arbejdet med Kulturpakker også lægger op til. Mere viden om andre forløb – i Dans for Børn eller de andre kunstarter i Kulturpakker – kan være udviklende og kan bruges både i eget kunstneriske og pædagogiske arbejde og i refleksionen sammen med børnene.

Vi vurderer, at man med fordel kan arbejde med mere videndeling mellem danserne og kunstnerne i Kulturpakkeordningen, og at Dansens Hus fortsat bør prioritere sparring og kortere forløb (workshops mv.) med henblik på at styrke dansernes faglige udvikling.

4.2 Målopfyldelse

Projektets vision 2011 er at få dansen ind i skolen og daginstitutionen, at dans bliver en naturlig del af børns kunstbegreb, at formidlingsstrukturen er på plads, og at flere dansere og koreografer har udvidet karrieremulighederne som følge heraf (jf. Projektbeskrivelsen for 08-11).

Vi må konkludere, at forsøgsordningens vision for 2011 ikke nås i projektperioden. Ikke alle børn har mulighed for at møde dansen i skolen/institutionen, og dansen kan (endnu) ikke siges at være en naturlig del af børns kunstbegreb. Der har til gengæld heller ikke været prioriteret ressourcer til dette strategiske arbejde, idet kræfterne primært er lagt på projektniveauet.

Overordnet set peger ordningens resultater på, at dansen er væsentlig i skolernes og institutionernes hverdag. Og langt størstedelen af de adspurgte lærere og pædagoger (72 %) mener, at det er *meget vigtigt* eller *vigtigt*, at børn møder dans i deres hverdag.⁹ Med udgangspunkt i ordningens resultater og de hidtidige erfaringer vurderer vi, at det strategiske fokus, som afspejles i visionen, er rigtigt og vigtigt. Moderne dans som kunst skal blive mere synlig, hvis projektet på sigt skal nå ud over øjenåbnerstadiet.

Herefter følger de overordnede mål. De er løbende blevet udviklet, og man har således opereret med mål for 1) ordningens første år – sæsonen 07/08 og 2) ordningens følgende tre år – sæsonerne 08/09, 09/10 og 10/11.

---

⁹ Opsummerende Evalueringsskema Dans for Børn 08/09".

Mål for projektets første år er beskrevet i projektbeskrivelsen oktober 2006¹⁰. Her er der fokus på udvikling af en fremtidig *formidlingsstruktur* på danseområdet og udvikling af selve *produktet* – et tidssvarende dansetilbud for og med børn op til 9. klasse. Konkret er ambitionen at præsentere 300 dansetilbud for 10.000 børn og afprøve en formidlingsstruktur på danseområdet i samarbejde med tre kommuner ude i landet og i ét tværkommunalt samarbejde.

I 2008-2011 reviderer man de overordnede mål. Disse er defineret i projektbeskrivelsen fra oktober 2007¹¹ og lyder som følger:

Mål (2008-11)

1. at alle kommuner afprøver ordningen Dans for Børn.
2. at forøge antallet af tilbud på baggrund af en større efterspørgsel. Forøgningen sker gradvist over de tre år – mod en 100 % forøgning i forhold til 2007/2008.
3. at præsentere i alt 1.400 dansetilbud for 46.500 børn – fra børnehavebørn til skolens 6. klasser¹².
4. at udvikle en effektiv formidlingsstruktur for dansen – gerne i samarbejde med andre børnekulturelle aktører.
5. at give flere dansekunstnere mulighed for at udvikle ekspertise med børn som målgruppe.

Som det fremgår, er målene i for 08-11 orienteret mod *udbredelse* – i forhold til både antal projekter og stigende efterspørgsel, antal involverede børn, geografisk udbredelse og antal dansere, der arbejder med børn som målgruppe. Samt fortsat udvikling af *formidlingsstrukturen*. Målene er primært kvantitative og har ikke fokus på resultater og udbytte for deltagerne.

I det følgende analyseres målopfyldelsen for den samlede periode 2007-2011. Vurderingen bygger på resultater fra sæsonerne 07/08, 08/09 og 09/10 samt estimeringer fra Dansens Hus vedrørende sæsonen 10/11.

Udbredelse

I ordningens første år blev det ene fastsatte mål om udbredelse opfyldt. Dans for børn præsenterede 298 forløb for ca. 10.225 børn. Ligeledes blev selve produktet – et forløb for og med børn – udviklet som planlagt.

De efterfølgende mål for perioden 08-11 drejer sig primært om udbredelse af det udviklede forløb, med væsentligt højere måltal. Disse vurderes ikke at nås i projektperioden.

Dags dato har 38 kommuner benyttet ordningen, hvor målet er alle kommuner (98). I sæsonen 10/11 udbydes 400 forløb, hvoraf ca. 1/3 indtil nu er afsat. Det er således ikke realistisk at nå alle kommuner ved afslutningen på projektet.

Der er sket en forøgelse af udbuddet af forløb, idet der blev udbudt og gennemført 298 forløb i 2007/08 og udbydes 400 forløb i 2010/11 – men langt fra en 100 % forøgelse,

¹⁰ Ansøgning til Kunstrådet, den 24. oktober 2006

¹¹ Projektbeskrivelse Dans for Børn 2008-2011, Dansens Hus, oktober 2007

¹² Af ressourcemæssige årsager er de ældste klasser i folkeskolen ikke længere en del af målgruppen. Dette gælder dog ikke for kulturpakker, hvor de ældste klasser tilbydes en almindeligt produceret danseforestilling.

som målsat. Projektet har således skabt en forøget efterspørgsel på godt 20 % over tre år (2007-2010) eller en forventelig forøgelse på 33 % ved udgangen af 2011.

I den aktuelle projektperiode (08-11) vil man samlet set have udbudt 1.066 forløb mod målsat 1.400 forløb. Det forventes, at alle de 400 udbudte forløb i 10/11 afsættes. I så fald når man ca. 43.000 børn¹³ mod målsat 46.600 børn. I forhold til antal børn er man dermed noget tættere på målopfyldelse, end når det gælder antal forløb.

Sammenfattende for den fireårige periode 07-11 forventer man altså at gennemføre ca. 1.360 forløb mod målsat ca. 1.700 forløb. Ved afslutningen på sæsonen 10/11 forventes det, at lidt over 53.000 børn vil have oplevet Dans for Børn mod de målsatte 56.600 børn.

Ser vi til Kulturpakkerne, er det tydeligt, at Dans for Børn her kommer ud i en meget stor skala, og at forsøget med Kulturpakker har været afgørende for volumen i Dans for Børn. 2009/10 nåede Kulturpakker 6.200 børn i Haderslev Kommune, og i 2010/11 kommer man ud til 6.200 børn i Haderslev Kommune og 4.800 børn i Kalundborg Kommune.

Med hensyn til ovenstående kvantitative mål om udbredelse er det vores vurdering, at målene har været høje set i forhold til ressourcerne, ligesom man undervejs i processen i høj grad har vægtet resultater og kvalitet i det enkelte forløb frem for de kvantitative mål for projektet. Man har desuden vægtet samarbejdet med Kulturpakker frem for en udbredelse til alle kommuner. Vi skal her understrege, at de positive projektsresultater (også i forhold til Kulturpakker) efter vores vurdering er det væsentligste, men at man i fremtiden bør være mere opmærksom på at opstille relevante mål og sikre sammenhængen mellem mål og indsats.

Målet om udbredelse indbefatter også, at et større antal dansere får mulighed for at udvikle ekspertise med børn som målgruppe, uden at man dog har konkretiseret måltallene.

Undervejs i projektførelsen er fremkommet forskellige konkretiseringer og videreformuleringer af målsætningen. Således beskrives det i projektbeskrivelsen fra oktober 2007, at projektet skal være en platform for dansere og koreografer, som ønsker at udvikle deres kendskab til målgruppen børn og unge og dermed udvikle deres karrieremuligheder. Baggrunden for denne målsætning er, at danseområdet som kunstnerisk felt betragtes som forholdsvis svagt udviklet i sammenligning med de øvrige kunstarter.

Ordnningen nytænker på mange måder formidlingen af moderne dans for og med børn, og vi kan på den baggrund konkludere, at der er sket en udbredelse på området og dermed en målopfyldelse. I betragtning af antallet af gennemførte forløb og involverede børn er det dog vores vurdering, at udbredelsen ikke er markant.

Der er skabt en begyndende platform, og et antal dansere – ca. 20 – og dansekompanier – i alt 8 – arbejder på baggrund af ordningen med børn som målgruppe. I og med der ikke tidligere har været turné-muligheder med nær samme økonomiske støtteramme, er der tale om en regulær udvidelse. Spørgsmålet er, om danse miljøet som helhed er så lille, at dette er en væsentlig udbredelse, eller om det snarere peger på, at projektet er i sin vorden, og at der forestår en opgave i at udbrede projektet/platformen/muligheden til flere dansere. Dette er en væsentlig faktor, når der diskuteres mål, målsætninger og fremtid.

---

¹³ I det der deltager ca. 40 børn i hvert forløb

Formidling

I ordningens første år (07/08) fokuserede Dansens Hus primært på udvikling af formidlingsstrukturen, som man ønskede at udvikle i et dybere samarbejde med tre kommuner og i ét tværkommunalt samarbejde. Dette mål blev ikke realiseret – hverken i sæsonen 07/08 eller i de efterfølgende sæsoner.

Ser vi på målene for den aktuelle projektperiode (sæsonerne 08/09, 09/10 og 10/11) har man ønsket at videreudvikle strukturen for formidling af dansen til kommuner og skoler/institutioner – *"gerne i samarbejde med andre børnekulturelle aktører"*.

Tankerne om formidling er yderligere beskrevet i projektbeskrivelsen oktober 07. Ambitionen var fx at udnævne en embedsmand som kontaktperson for ordningen, som en pendant til amternes ansvarlige embedsmænd på "skolekoncert"-området. Denne kontaktperson skulle planlægge forløbene og udvikle et kontaktlærer/-pædagogsystem i kommunen på danseområdet.¹⁴

Arbejdet med formidlingsstrukturen har således under hele projektperioden været en meget væsentlig del af projektet Dans for Børn, men målet, som det oprindeligt var tænkt, er ikke nået. Man har gennemført en vellykket formidling og afsætning af forløb i samarbejde med de kommunale kontaktpersoner, men det er ligeledes blevet klart, at det er svært at "institutionalisere" formidlingsmodellen, særligt i forhold til skoler og institutioner. Moderne dans er fortsat en smal genre set i forhold til mere etablerede kunstarter som musik og teater, og det har ikke været muligt at skabe en fast formidlingsmodel for dansen, som det var ønsket. Hverken i forhold til det kommunale niveau eller på institutionsniveau.

En detaljeret beskrivelse af projektets formidlingsmodel følger i afsnit 5.2.

Samspillet med Kulturpakker (og dermed musikken og teateret) har vist sig at være meget velfungerende og en stor støtte for Dans for Børn. I kraft af samarbejdet med de andre børnekulturelle aktører er der påbegyndt en udvikling af en formidlingsmodel, som antagelig kan udbredes til flere kommuner.¹⁵

Vi kan konkludere, at Dans for Børn grundlæggende har gennemført en velfungerende formidling af ordningen, som har gjort dansen lettilgængelig for kommuner og institutioner. Ambitionerne i forhold til konsolidering af modellen og udviklingen af en decideret struktur har dog været høje og er ikke blevet indfriet. Til gengæld har man i kraft af samarbejdet i Kulturpakker fået afprøvet en fast formidlingsmodel, som lader til at være perspektivrig.

Vi vurderer således samlet set, at der ikke er sket en fyldestgørende målopfyldelse ift. målene 07-11. Men vi vurderer samtidig, at de fastlagte mål har været høje og i realiteten skæve i forhold til indsatsen, idet man ikke i fornøden grad har justeret målene undervejs.

---

¹⁴ Projektbeskrivelse, oktober 2007.

¹⁵ Se evaluering af Kulturpakkerne: "Kultur på et sølvfad" af Eva Fock.

5 ADMINISTRATION OG FORMIDLING

Analyse vedrørende administration, formidling og samarbejde: Hvordan fungerer de administrative og kunstneriske rammer? Hvordan fungerer formidlingsstrukturen og synligheden? Hvordan fungerer samarbejde og kommunikation mellem Dansens Hus, kommuner og institutioner?

5.1 Administrative og kunstneriske rammer

Dansens Hus nedsatte i januar 07 et udvalg, som løbende har bedømt ansøgninger til ordningen fra dansere/kompagnier ud fra en kunstnerisk vurdering. 8 kompagnier har indtil nu deltaget i ordningen med 11 forestillinger.¹⁶

Oprindeligt blev kompagnierne udvalgt på grundlag af en idé, som først efterfølgende – som en del af ordningen Dans for Børn – blev udviklet/produceret. Denne fremgangsmåde er op til sæsonen 2010/11 ændret væsentligt, da man her målrettet søger 2 kompagnier med allerede udviklet forestilling til børn. Denne tilgang skyldes dels et ønske om et større udbud af forestillinger¹⁷, dels er den udtryk for en økonomisk overvejelse i forhold til omkostningerne ved opsætning af helt nye produktioner.

Kompagnierne får undervejs i produktions-/tilpasningsfasen sparring fra en fagperson (koreograf, dramaturg, børneteaterinstruktør mv.) efter eget valg. Desuden bistår dansekonsulenterne fra Dansens Hus med sparring i forhold til laboratoriedelen, hvor børnene får en introduktion til arbejdet med kunstneriske processer – fra ide til udtryk.

Forud for sæsonen 2010/11 var kriterierne for udvælgelsen af kompagnier de følgende¹⁸:

- Moderne dans, gerne i samspil med andre dansegenrer
- At den kunstneriske ide er væsentlig
- At forestillingen er turnévenlig
- Erfaring på det formidlingsmæssige felt
- Engagement hos de medvirkende
- Mindst ét kørekort i kompagniet

I udvælgelsen har udvalget desuden fokus på "en tilstræbt sikker succes"¹⁹, og endelig skal forløbene være målrettet børn i enten børnehave, indskoling eller mellemtrin.

I ordningens første år søgte 15 koreografer/kompagnier om optagelse i ordningen. I de efterfølgende ansøgningsrunder i januar 09 og 10 søgte hhv. 6 og 5 kompagnier.²⁰ Den samlede dataindsamling viser klart, at man med de udvalgte 8 kompagnier har sikret børn og lærere/pædagoger kvalificerede, kunstneriske danseoplevelser, jf. også kapitel 3 og 4.

Udvælgelseskriterierne ovenfor fokuserer dels på det kunstneriske aspekt (væsentlig kunstnerisk ide inden for moderne dans), dels formidling (engagement og erfaring), dels

¹⁶ Inden for ordningens økonomiske ramme har det ikke været muligt at involvere mere end 8 kompagnier i ordningen.

¹⁷ Dansens Hus påpeger i beretningen 2008/09, at der er behov for et større udbud af kompagnier i ordningen – både for at kunne imødekomme en større efterspørgsel, men også for at sikre større valgmuligheder for de enkelte kommuner/institutioner.

¹⁸ Fra www.dansenshus.dk: http://www.dansenshus.dk/UserFiles/File/born_unge/Opslag-nye%20kompagnier-DFB-2010-11.pdf

¹⁹ Pilotstudie af ordningens kunstneriske dimension, side 17.

²⁰ Antal ansøgninger oplyst af Dansens Hus.

praktik (turnévenlig forestilling og kørekort). Denne kobling stemmer fint overens med udvalgets overordnede fokus på "en tilstræbt sikker succes", og vægtningen lader til at virke efter hensigten.

Kriterierne betyder, at forløbene rent praktisk kan fungere i ordningen Dans for Børn, hvor turnévirkomheden er den helt centrale. Og kriterierne medfører, at kravene til danserne er meget høje ift. kunstneriske, pædagogiske og formidlingsmæssige evner – til gavn for børn og lærere/pædagoger. Dette understreges i interviews med Dansens Hus, danserne selv og ikke mindst lærerne og pædagogerne. Men det betyder også, at "det ikke vælter ind med ansøgninger", som en af dansekonsulenterne formulerer det.

Grundlæggende er det usikkert, hvor stort et felt af potentielle kunstnere/formidlere af dans for børn, der i det hele taget findes i Danmark. Danserne såvel som dansekonsulenterne påpeger, at der er tale om en smal genre og et lille felt, både i relation til *interessen for* og *evnerne til* at arbejde med børn som målgruppe.²¹

Blandt andet af denne årsag overvejer Dansens Hus i beretningen fra sæsonen 09/10 at åbne for en bredere afgrænsning end "moderne dans" – med inddragelsen af andre danseformer – under betegnelsen "scenisk dans" for at sikre et større felt af kvalificerede dansere. Dansekonsulenterne og danserne selv understreger, at det afgørende er at fastholde fokus på den kunstneriske proces og den koreografiske metode, som danner grundlag for lærerworkshop og laboratoriedel. Det ligger udenfor vores kompetence at vurdere, hvorvidt denne prioritering er hensigtsmæssig.

5.2 Ordningens formidlingsstruktur

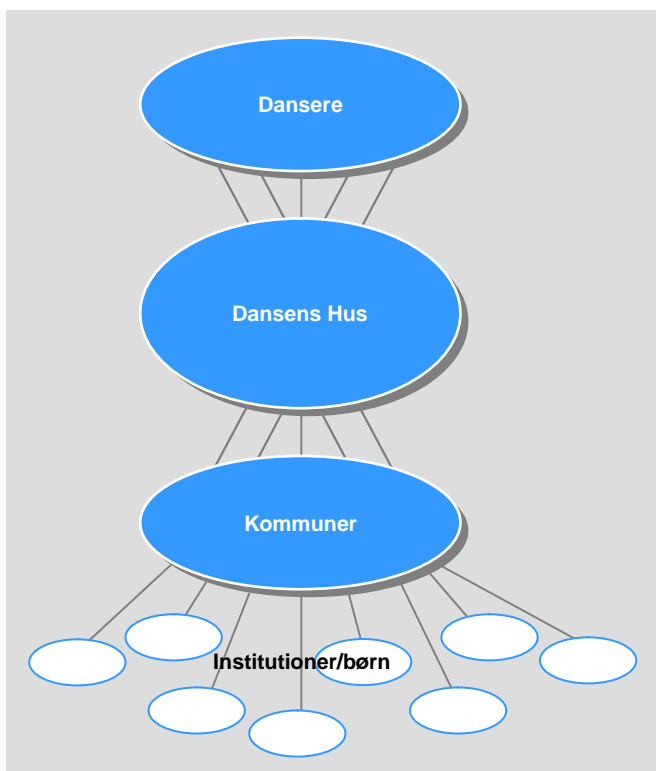
Dans for børn formidles via kommunerne. Modellen betyder, at Dansens Hus står for kontakten med danserne, fordeler danseforløbene blandt de deltagende kommuner og koordinerer selve afviklingen af turnéforløbene. Dansens Hus er således i centrum for formidlingen – i forhold til danserne på den ene side og kommunerne på den anden side.

Formidlingsstrukturen illustreres i projektbeskrivelsen 2008 og er gengivet i figur 3 nedenfor.

---

²¹ | Dansens Hus har man omkring 200 aktive medlemmer – og tælles tidligere medlemmer med, når man tallet 494 dansere. Dansens Hus har ikke overblik over antallet af dansere, der arbejder/ønsker at arbejde med børn.

Figur 3: Dans for Børn – formidlingsstruktur

I praksis har formidlingen fungeret ved, at Dansens Hus udsender informationsmateriale til alle kommuner, og efterfølgende indgås en samarbejdsaftale, hvis kommunen er interesseret. I de tilfælde hvor kommunen har fokus på børnekultur, er der ofte ansat en børnekulturkonsulent. Det er tilfældet i 35 ud af 98 kommuner. I alle andre kommuner har Dansens Hus udsendt materiale til hhv. kulturkonsulenter, biblioteker og skoleforvaltning. Salgsmaterialet er således det første, kommunen møder.

Dansens Hus konstaterer i beretningen fra sæsonen 09/10, at man ikke har haft tid nok til generel markedsføring/PR og til at opsøge kommunerne i forbindelse med afsætning af forløb. Der har således været ansat en sælger i 09/10, som systematisk har kontaktet kommunerne per telefon for at afsætte forløb. Man planlægger at gøre noget tilsvarende i 10/11.

Vi vurderer dog, at man grundlæggende står overfor en udfordring i forbindelse med ordningens synlighed, og at mere strategiske tiltag bør vægtes, jf. anbefalinger til mål og indsatsområder i kapitel 6.

Samarbejdet med kommunerne

Formidlingsmodellen i Dans for Børn forudsætter, at kommunekontaktpersonen påtager sig et væsentligt ansvar. Oprindeligt var ideen, at de deltagende kommuner forpligtede sig til at

- modtage minimum 10 danseprodukter til hver målgruppe, der spænder fra børnehave (4 år) til 6. klasse (12 år)

- udnævne en embedsmand som kontaktperson for ordningen som en pendant til amternes ansvarlige embedsmænd på "skolekoncert"-området
- være ansvarlige for formidling af tilbuddene til kommunens institutioner. Her er der tale om at
  - udvikle et kontaktlærer/-pædagogsystem i kommunen
  - planlægge forløbene i den enkelte kommune
- bidrage med en del af finansieringen.²²

Ser vi på de afsatte forløb, har kommunerne valgt én af følgende løsninger.²³

- Kommunen har købt et antal danseforløb og efterfølgende tilbudt disse til kommunens institutioner
- Kommunen har forhørt sig om interessen på institutionerne og har først herefter købt et antal danseforløb.

Case – Dans for Børn på Nordagerskolen i Ringe – fokus på formidling

Indhold og rammer

- Skolebibliotekerne i Faaborg-Midtfyn Kommune er gået sammen om at tilbyde alle skoler i kommunen ét gratis forløb med Dans for Børn. Tilbuddet er initieret og koordineret af Mogens Rue, som er skolebiblioteks koordinator i kommunen.
- 13 skoler tog imod tilbuddet om ét gratis forløb, og 2 af de store skoler købte selv en ekstra forestilling.
- Kommunekontakten og de enkelte skolekontakter planlagde i fællesskab, hvornår skolen fik besøg.
- Det var frivilligt, om lærerne ville deltage i lærerworkshopen, og den var tæt på at blive aflyst pga. manglende tilmeldinger.

Hvad fungerer godt

- Den grundlæggende form fungerer – den er simpel og effektiv. To personer (konsulent fra Dansens Hus og kommunekontakten) koordinerer, og resten er formidling til hhv. skoler og dansere.
- Det er vigtigt, at ordningen er en kommunal mulighed. For små skoler er økonomien meget anstrengt. Støtten fra "centralt" hold er afgørende for at nå ud på de mindre skoler.

Hvordan kan formidlingen af ordningen forbedres

- Kommunekontakten og skolekontakterne har brug for mere praktisk information ift. planlægning og logistik, når forestillingerne skal planlægges på de enkelte skoler – ikke mindst i store kommuner med lang transporttid mellem de enkelte skoler.
- Skolerne bør bindes til at sende mindst én lærer per klasse til lærerworkshop. Hvis lærerne ikke er engagerede (og deltager i workshopen), kan projektet let blive "et frikvarter" uden opfølgning.
- Lærerne skal i højere grad motiveres til at deltage. Formidlingen bør have mere fokus på 1) at alle kan deltage uanset fysisk form og danseevner, og 2) de konkrete værktøjer, lærerne kan tage med sig fra forløbet.

I praksis ses tre overordnede finansieringsmodeller:

1. Kommunen betaler hele beløbet og "forærer" forløb væk til institutionerne
2. Kommunen og institutionen deler prisen for forløbene
3. Institutionerne betaler selv hele prisen.

²² Dans for Børn, projektbeskrivelse oktober 2007.

²³ Jf. "Evaluering af ordningens kontaktnetværk", EVA 2008.

Dans for Børn finansieres blandt andet med projektmidler, hvor pengene fx tages fra en børnekulturkonsulents "egen" kasse, gennem forskellige former for eksisterende ordninger (fx "Den kulturelle rygsæk" i Kalundborg og "Skolekulturpakker" i Rødovre). Endelig medfinansierer nogle kommuner også købet af forløb via andre statslige støtteordninger – fx gennem de regionale kulturaftaler, som det er tilfældet i Esbjerg kommune.

Modellen lægger op til, at man går igennem en kommunekontaktperson, ideelt set en børnekulturkonsulent.²⁴ I forhold til afsætning er modellen således afhængig af kommunekontaktpersonens umiddelbare interesse for projektet.

Når man først har skabt interesse for projektet, er det desuden afgørende, at kommunekontaktpersonen har mulighed for at påtage sig en relativt stor rolle som formidler af dansetilbuddene til skoler og institutioner. Det er derfor afgørende, at der er klarhed omkring rollefordeling og forventninger til samarbejdet.

Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) har i 2008 gennemført en spørgeskemaundersøgelse blandt kommunekontaktpersonerne. EVA har spurgt til rollefordelingen mellem Dansens Hus og kommunen, og størstedelen af de adspurgte (12 ud af 13) mener, at rollefordelingen i høj grad eller i nogen grad har været klar.

Tabel 11: Har rollefordelingen mellem Dansens Hus og kommunen været klar?²⁵

	Frekvens	Procent
I høj grad	8	61 %
I nogen grad	4	31 %
I mindre grad	1	8 %
Slet ikke	0	0 %
Total	13	100 %

Som det ses i tabel 12, mener langt de fleste kommunekontaktpersoner desuden, at omfanget af opgaven har været som forventet. Enkelte har oplevet, at opgaven har været større end forventet.

Tabel 12: Hvordan vurderer du omfanget af de opgaver, der har været forbundet med rollen som kommunekontaktperson?

	Frekvens	Procent
Omfanget har været større end jeg forventede	3	23 %
Omfanget har været det samme som jeg forventede	8	62 %
Omfanget har været mindre end jeg forventede	2	15 %
Total	13	100 %

²⁴ I nogle kommuner er der dog så stærk decentralisering, at man må gå til de enkelte institutioner. I to kommuner (Lolland og Norddjurs kommuner) har institutionerne således købt forløb direkte af Dansens Hus.

²⁵ Tabellerne i dette afsnit stammer fra spørgeskemaundersøgelsen i "En evaluering af ordningens kontaktnetværk 2008", EVA 2008.

Samme spørgsmål blev drøftet i enkeltinterviews og fokusgruppeinterviews med kommunekontaktpersoner. Her understregede især børnekulturkonsulenterne, at de ser formidlingsopgaven ifm. tilbud som Dans for Børn som en helt naturlig del af deres job, og de oplever ordningens formidlingsmodel som meget velfungerende.

Deltagerne i fokusgruppen med kommunekontaktpersoner var ligeledes meget tilfredse med samarbejdet og rollefordelingen. Kommunikationen med Dansens Hus vurderes meget positivt, og særligt projektkoordinatoren får ros som værende effektiv, imødekomende og serviceminded.

I EVA's spørgeskemaundersøgelse vurderer 11 ud af 13 kommunekontakter ligeledes, at kommunikationen mellem Dansens Hus og kommunen har været tilfredsstillende eller meget tilfredsstillende, jf. nedenstående tabel.

Tabel 13: Hvordan vurderer du kommunikationen med Dansens Hus i forbindelse med ordningen?

	Frekvens	Procent
Meget tilfredsstillende	8	62 %
Tilfredsstillende	3	23 %
Overvejende tilfredsstillende	2	15 %
Overvejende utilfredsstillende	0	0 %
Utilfredsstillende	0	0 %
Meget utilfredsstillende	0	0 %
Total	13	100 %

Sammenfattende må vi konkludere, at samarbejdet mellem Dansens Hus og kommunekontaktpersonerne har været velfungerende, også selvom der løbende er opstået mindre misforståelser. Det er klart, at der med en formidlingsmodel som denne – med flere led mellem danserne og institutionerne – altid vil kunne ske fejl. Til tider opleves kommunikationen omstændelig, men som en kommunekontaktperson understreger:

"Denne her form er den eneste mulige. Ellers skulle der være ansat 17 andre i Dansens Hus. Eller også skulle danserne selv koordinere. Det er meget bedre for mig, at vi er to mennesker, der koordinerer, og resten er formidling."

Kommunernes samarbejde med institutionerne

Ser vi nærmere på samarbejdet mellem kommunekontaktpersonerne og skolerne/institutionerne, så er billedet igen overvejende positivt.

Kommunekontakterne har grebet opgaven meget forskelligt an og markedsfører ordningen til skoler og institutioner via mange forskellige kanaler: større fællesmøder, møder i eksisterende (kultur)netværk, personlige møder, telefonopkald, mails, udsendelse af materialer mv.

Tidligere og aktuel dataindsamling viser ikke overraskende, at den personlige kontakt fungerer bedst.²⁶ Men der er fortsat stor forskel på, hvem man som kommunekontakt har henvendt sig til. Dette afhænger især af organiseringen i den enkelte kommune, men også at den enkelte kommunekontakt og vedkomnes arbejdsform og kontaktflader.

Der er således stor forskel på, om man er gået til faglærere eller ledere, og det er meget forskelligt, hvad der vurderes som lettest. Flere af kommunekontakterne påpeger dog, at det er for skrøbeligt, hvis opgaven kun løftes af "ildsjælene" rundt om i institutionerne. Men deltagerne understreger, at det kan være meget svært at komme igennem til ikke-danseinteresserede ledere, særligt i skolerne. Samme problemstilling diskuteres i evalueringen af Kulturpakker, hvor det konstateres, at skolelederne ikke er en "fuldt udnyttet ressource".²⁷

Sammenfattende oplever kommunekontakterne følgende barrierer for afsætning af forløb:

- Skoler og institutioner er pressede økonomisk. Selvom tilbuddet er billigt, prioriteres det ikke.
- Der er ikke nogen dansefaglighed på skoler. Dans er stadig for fremmedartet.
- Skolerne har en meget lang planlægningshorisont, og det kan være svært at få passet forløb ind.
- Dans nedprioriteres ift. tilbud fra kendte kunstarter – særligt musik og teater.
- Tilbuddet drukner blandt mange andre tilbud.
- Graden af decentralisering i kommunen betyder meget for, om formidlingsmodellen fungerer.

Oprindeligt var det som nævnt ideen, at de deltagende kommuner forpligtede sig til at udvikle en mere fast formidlingsstruktur – at den enkelte kommunekontaktperson var ansvarlig for dansen og etablerede et kontaktlærer-/pædagognetværk i kommunen. Det er tydeligt, at disse mål har været (for) ambitiøse, ikke mindst i de kommuner, hvor man ikke har aftaget mere end fx 10 forløb.

Modellen med en ansvarlig kommunekontakt fungerer bedst i de kommuner, hvor man har ansat en børnekulturkonsulent, men man er grundlæggende afhængig af den enkelte kommunekontakts engagement. I forhold til etablering af kontaktlærer-/pædagognetværk påpeger flere kommunekontaktpersoner, at der (endnu) ikke er basis for at have en fast danse-kontaktperson på de enkelte skoler/institutioner.

Det er til gengæld også vores erfaring, at en struktur, som det er ønsket, er noget nær umulig at etablere uden et decideret ophæng, som det gælder for musikken i skolen. De enkelte kommuner, skoler og institutioner har forskellige måder at organisere og prioritere det børnekulturelle arbejde på, og kommunikation og gennemslagskraft beror ofte på personlige relationer og præferencer. Sammenlægning af kommuner til færre enheder og prioritering af børnekulturkonsulenter i mange af disse er imidlertid væsentlige i det fremtidige arbejde her.

Kulturpakkernes arbejde med en samlet formidlingsstruktur for flere kunstarter virker dog perspektivrig, særligt set i forhold til at styrke en kunstart som dans, der ellers ofte ville være i konkurrence med de andre "store" tilbud. Under Kulturpakker har man således fået afprøvet en fast formidlingsmodel, herunder et kontaktlærernetværk på skolerne bestående af en eller flere kulturpakke-ansvarlige lærere.

²⁶ "Evaluering af samarbejdet mellem kommuner og institutioner", EVA 2009 samt gennemførte personlige interviews og fokusgrubeinterviews.

²⁷ Kultur på et sølvfad – en evaluering af projekt "Kulturpakker" i Haderslev.

Kulturpakker har allerede i ordningens første år været en succes. Meget tyder på, at en tænkning omkring strukturer i højere grad har vist sig at kunne realiseres gennem tiltag ala kulturpakkeordningen, hvor man "samler kræfterne".

6. FREMTID OG PERSPEKTIVERING

I dette kapitel belyses ordningens mål og fokus i et fremadrettet perspektiv. Først diskuteres de aktuelt formulerede mål og ambitioner: Dernæst gives et bud på mål og indsatsområder for en evt. videreførelse af ordning og de heraf afledte indikatorer.

6.1. Mål og indsatsområder – i et fremtidsperspektiv

Samlet set konkluderer vi i de ovenstående analyser, at indsatsen har givet meget positive resultater for målgrupperne, og vi anbefaler, at Dans for Børn videreføres, såfremt der fortsat kan skabes et økonomisk fundament herfor.

Vi peger imidlertid også på behov for øget klarhed over mål, indsatsområder og indikatorer – til gavn for både projektet og projektledelsen, de involverede aktører og projektets resultater på det strategiske niveau. Afklaringen skal ske på flere forskellige niveauer:

- Er projektet en "øjenåbner i forhold til Moderne dans", *eller* er det en dynamo for at få Moderne dans ind i folkeskolen?
- Skal projektet være med til at udvikle en platform og konsolidere Moderne dans som en selvstændig kunstart, *eller* er feltet "professionelle dansere, der kan formidle til børn", et lille felt, der fungerer bedst i sammenhæng med øvrige kunstarter, fx i Kulturpakker?
- Skal projektet selvstændigt udvikle en formidlingsstruktur til kommuner og skoler, *eller* skal projektet koble sig til andre kunstarter og disses erfaringer og strukturer?
- Skal lærere/pædagoger bruge det enkelte danseprojekt, som de vil – evt. ikke bruge det, *eller* skal projekterne motivere til, at den enkelte lærer/pædagog arbejder videre med Moderne dans på egen hånd?
- Skal børnene have en god oplevelse, *eller* skal de vide, at de er del af en æstetisk læreproces?

Vi anbefaler derfor, at videreførelsen af Dans for Børn sker i form af en forsøgsordning i endnu en periode, idet den kommende proces skal anvendes til at foretage de fornødne afklaringer og præciseringer, herunder tilpasning af både beskrivelser, praksis og formidling til de involverede aktører.

I udbudsmaterialet bliver vi bedt om at opstille vores bud på indikatorer, som indsatsen kan måles på. Dette er imidlertid svært med de beskrevne metodiske målproblemer. Vi vover derfor det ene øje og kommer med et bud på formuleringer af vision, mål og indsatsområder. Herigennem bliver det muligt at konkretisere et sæt indikatorer med relevans inden for den givne strategiske ramme. Vores bud skal ses som et udspil til viderebearbejdning af Dansens Hus, evt. i samråd med Kunstrådet.

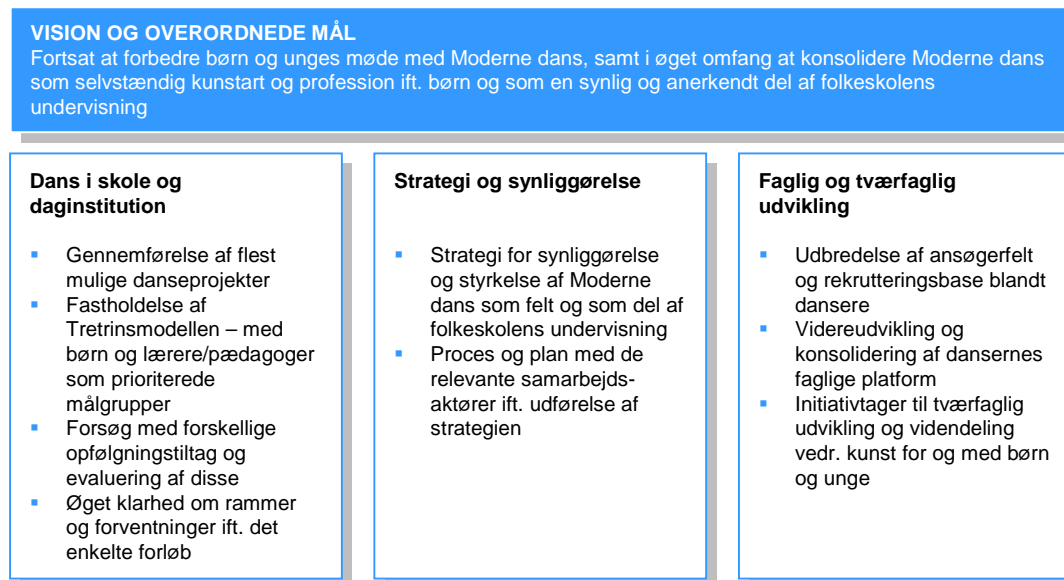
Vores forslag bygger på analyserne i rapporten og her især følgende overordnede anbefalinger:

- At en kommende forsøgsperiode indledes med en grundig gennemgang og revision af vision, mål og indikatorer.
- At mål og indikatorer prioriterer de kvalitative aspekter i projekterne: resultater og udbytte for børnene, kunstnerisk kvalitet mv.
- At arbejdet på det strategiske niveau med styrkelse og synliggørelse af Moderne dans prioriteres, i samarbejde med relevante aktører.
- At der sættes udvidede mål for rekruttering og involvering af dansere og en konsolidering af dansernes fællesfaglige platform samt initiativer til øget tværfaglig udvikling.
- At der arbejdes videre med formidlingsstruktur, gerne i samarbejde med aktørerne i Kulturpakkeordningen, såfremt denne videreføres, og at dette arbejde ikke defineres som et mål, men et middel.

Det skal understreges, at såfremt Kunstrådet og/eller Dansens Hus ikke ønsker at prioritere det strategiske arbejde, kan mål og ambitioner neddrøses, idet anbefalingen vedr. videreførelse af projektet med operationelt fokus stadig gælder.

Vores forslag illustreres i den følgende figur og uddybes herefter.

Figur 4: Konsulenternes forslag til vision, mål og indsatsområder

Vision og overordnede mål

Visioner og overordnede mål bygger på de ovenstående analyser, der konkluderer, at Moderne dans rummer potentialer i forhold til børn og unge og skoler/daginstitutioner. Disse potentialer skal frigøres i forhold til børn og unge, skoler og daginstitutioner og synliggøres over for kommunerne og Undervisningsministeriet og i forhold til det samlede børnekunst-/kulturfelt.

Målene bygger ligeledes på den vurdering, at der er behov for en strategisk indsats supplerende de konkrete forløb, hvis Moderne dans skal blive et synligt og anerkendt kunstfelt. Indsatsen skal fortsat omfatte Moderne dans *for* og *med* børn og unge i form af Tretrinsmodellen. Hertil kan kobles forsøg med forskellige opfølgende tiltag.

De efterfølgende indsatsområder og måleindikatorer skal relatere sig til *udbytte* for hhv. børn, lærere/pædagoger og dansere, snarere end *udbredelse*. I de enkelte forløb skabes gode resultater – disse kan man med fordel synliggøre bedre. Det er naturligvis vigtigt, at ordningen fortsat kommer bredt ud, men udbredelse kommer i anden række – om man lige når 38 kommuner eller 42, er ikke afgørende. Opfølgingsaktiviteter kan endvidere vise sig relativt set at bevirke en større samlet effekt.

Forsøgsordningen skal herudover arbejde systematisk og strategisk mod en konsolidering af Moderne dans som selvstændig kunstart og profession, afgrænset til målgruppen børn og unge. Det skal ske i øget koordination med øvrige børnekulturelle tiltag og instanser, og i koordination med de tilsvarende danseindsatser målrettet voksne. Her tænkes på instanser og tiltag som dels LMS, TC, Børnekulturens Netværk, Huskunstnerordningen mv., dels Kunstrådet og den foreliggende dansevision, Dansens Hus, Skolen for Moderne Dans mv.

Udvikling af formidlingsstrukturen udgør aktuelt en væsentlig del af de overordnede mål. Vi anbefaler, at man fortsætter udviklingen af formidlingsstrukturen i et systematisk samarbejde med de større kompetencecentre som Levende Musik i Skolen og Teatercentrum, og at man i øvrigt ser dette arbejde som et middel og ikke et mål.

Indsatsområder

1. Dans i skole og dagsinstitution

Indsatsområdet handler om videreførelse af de gode resultater, danseforløb for og med børn i den udviklede Tretrinsmodel. Hertil kan kobles forskellige forsøg med opfølgende tiltag, idet disse skal følges løbende mhp. at finde frem til størst mulig effekt i forhold til indsats.

Videreføres Kulturpakkerne, er et nærmere samarbejde i dette regi oplagt. Ikke mindst hele formidlingen kan lettes for Dans for Børn, men også et tættere og mere systematisk samarbejde på tværs af kunstarter og kunstnere kan skabe synergi i betydeligt omfang. Samarbejde med Huskunstnerordningen kan evt. ligeledes medvirke til at udvikle opfølgingsaktiviteterne.

Herudover skal der arbejdes med øget klarhed om rammer og forventninger i forhold til de enkelte forløb. Det gælder først og fremmest en afklaring fra Dansens Hus' side i forhold til, hvad et projekt skal kunne og ikke kunne, og herudfra udarbejdelse og formidling af undervisningsmateriale (pågår), udvikling og konsolidering af lærerworkshops mv.

Indsatsområdet begrundes i de ovenstående analyser af resultaterne og konkrete udtalelser, vi har mødt i dataindsamlingen, som fx:

"Danseprojekterne er vellykkede og giver generelt stort udbytte til både elever, lærere/pædagoger og dansere. Fasthold ordningen Dans for Børn!" (en lærer).

"Kombinationen (Tretrinsmodellen) fungerer smadder godt for både os lærere og børnene. Fasthold den kombination. Udvid evt. med en opfølgning ... for børnene, og evt. også for lærerne" (en lærer).

"Om oplevelsen skal bruges efter selve danseseancen, er lidt uklart. Nogle lærere tager det helt klart på sig til de enkelte lærere/pædagoger, skoler og kommuner. Andre ville jeg da være meget i tvivl om, hvordan de kan gå videre med det" (en danser).

"Man kunne godt savne lidt materiale og guidning til, hvordan man skal introducere forløbet, og hvordan de kan bruge det bagefter" (en danser).

2. Strategi og synlighed

Indsatsområdet tager udgangspunkt i overvejelser om, hvordan man bedst styrker og synliggør Moderne dans som kunstart og profession. Vores vurdering er, at "flest mulige danseprojekter og gode oplevelser" ikke er tilstrækkeligt, hvis ordningen også skal arbejde med øget synliggørelse. Ikke mindst i lyset af, at Moderne dans er en nyere kunstart, og at den ikke har et naturligt ophæng eller referencepunkt i folkeskolen (i modsætning til fx musik). Der er derfor behov for en yderligere indsats. Der er efter vores vurdering brug for at supplere indsatsen med mere strategiske aktiviteter fra Dansens Hus – i samarbejde med Kunstrådet og evt. andre relevante aktører og sat ind i sammenhæng med Kunstrådets/Scenekunstudvalgets dansevision.

I forsøgsprojektet har det primære fokus været på de enkelte projekter og gennemførelsen af disse. Blandt de ansvarlige og udførende er der ikke tvivl om, hvad dansen kan – som kunstart og som alternativ til traditionelle skolefag. Men en mere systematisk og strategisk indsats vedr. kommunikation, synliggørelse og rollen ind i skolesystemet har projektet endnu ikke prioriteret.

Vi begrundede indsatsområdet med resultaterne i ovenstående analyser, de øvrige evalueringer af projektet og rapporter vedr. kunst i folkeskolen, samt observationer og konkrete udtalelser, vi har mødt undervejs:

"Den måde, man taler om Moderne dans og styrkerne i dansen over for børnene, er mangelfuld. Man skal selv finde ud af det – det må ku gøres bedre" (en børnekulturkonsulent).

"Der er generelt stor begrebsforvirring, når det gælder Moderne dans, og der er mange, der efterspørger, at der udarbejdes materiale, formidles viden, skabes debat om Moderne dans" (medarbejder i Dansens Hus).

"Dansens kan bringe de ikke-traditionelle skolekompetencer i spil. Projekterne rykker især ved børnenes oplevede kompetencer – men også ved lærernes nogle gange fastlåste vurderinger af deres elever" (en lærer).

Vi taler vel at mærke ikke nødvendigvis om, at projektet skal tilføres flere økonomiske ressourcer, men at projektet skal udvide sit fokus og prioritere indsats og kompetencer i forhold til dette. Herunder er det vigtigt at være skarp på de overordnede udfordringer og muligheder. En af de meget centrale udfordringer her består i, at mål og ambitioner rækker over i et andet ressortministerium, nemlig Undervisningsministeriet. Hvis dansen skal ind som et synligt og anerkendt element i folkeskolens undervisning, er det Undervisningsministeriet, hhv. de enkelte kommuner, der skal se sig selv som aktive samarbejdspartnere og være afgørende beslutningstagere.

Denne udfordring er ikke ny i Kunstrådets regi. I forlængelse af Bamfords rapport om "The Ildsæl in the Classroom"²⁸ førte Kunstrådet og Undervisningsministeriet dialoger om kunstens betydning i folkeskolen. For os at se er der behov for en fornyet indsats på det

²⁸ "The Ildsæl in the Classroom", A Review of Danish Arts Education in the Folkeskole, april 2006.

strategiske niveau, såfremt Moderne dans (og øvrige af de i rapporten foreslåede kunstarter) skal (op-)prioriteres i folkeskolen.

Samlet set er der relativt mange aktører, der helt eller delvist arbejder med dans for børn og unge. Der er for os at se ikke overblik og fælles front blandt disse aktører, når det gælder synliggørelse og styrkelse af feltet. Som del af indsatsen kan Dansens Hus (evt. sammen med Kunstrådet) medvirke til at tage initiativ til at samle de relevante aktører omkring udviklingen af en fælles strategi og proces for opgaven.

3. Faglig og tværfaglig udvikling

Indsatsområdet handler om videreførelse og udvikling af indsatsen overfor og sammen med danserne. I den forløbne projektperiode har danserne været meget tilfredse med indsatsen fra Dansens Hus, når det gælder den praktiske koordinering og de konkrete produktionsforhold. Dette arbejde anbefales videreført med de tilføjelser og justeringer, der er beskrevet ovenfor.

Herudover ser vi et potentiale i at opprioritere en fælles dansefaglig platform for dansere, der arbejder med/ønsker at arbejde med børn og unge som prioriteret målgruppe. Der er allerede nogle få tiltag i den retning. Men det er vores vurdering, at dette skal intensivere. I vores dataindsamling blev det klart for os, at danserne ikke i ret stort omfang mødes, bruger hinanden som netværk eller til videns- og erfaringsudvikling. Den slags aktiviteter sker ikke af sig selv, og Dansens Hus kan med fordel intensivere sin indsats her.

Relevante temaer og programpunkter i denne platform kan både være improvisation og dans, dansefaglige og pædagogiske emner samt emner, der understøtter det ovenfor præsenterede indsatsområde vedrørende strategi og synlighed. Fagrelevante spørgsmål, som fx hvordan man beskriver moderne dans, og hvorvidt man skal udvide begrebet til scenisk dans, kan ligeledes sættes til debat. Herved involveres danserne og miljøet i den strategiske indsats vedrørende synliggørelsen af området.

En generel afsøgning og udvidelse af ansøgerfeltet blandt dansere kan ligeledes medvirke til en større rekrutteringsbase blandt dansere og en åbning af feltet.

Endelig ligger der i indsatsområdet, at Dansens Hus er med-initiativtager til tværfaglig udvikling – videndeling og samarbejde på tværs af kunstarter, målrettet kunst *for* og *med* børn og unge. Kulturpakkerne er en ideel ramme herfor, såfremt disse videreføres.

6.2 Indikatorer og målemetoder

Med udgangspunkt i de ovenstående bud på vision, mål og indsatsområder følger hermed vores forslag til 20 indikatorer, orienteret mod de 3 indsatsområder.

Videre angives forslag til målemetoder. Vi har her bestræbt os på at holde måling på et minimum. Vi foreslår bl.a., at man viderefører de aktuelt fungerende projektevalueringer, men nyttiggør dem noget bedre, og at der er en generel accept af, at man i visse sammenhænge godt kan "måle sig selv", evt. i dialog med øvrige centrale parter.

Der kan naturligvis være behov for, eller fremsættes ønske fra Kunstrådet om en ekstern evaluering på et tidspunkt. Men i første omgang er det vores vurdering, at man kan komme langt med de foreslåede, ressourcebevidste løsninger. Forudsætningen for målemetodernes anvendelse er, at Dansens Hus fra starten præciserer måltal og standarder som indikeret.

Figur 5: Forslag til 20 indikatorer, orienteret mod de 3 indsatsområder

Indsatsområder	Indikatorer	Målemetoder
Dans i skole og daginstitution	<ol style="list-style-type: none"> 1. Udbytte for eleverne 2. Udbytte for lærerne 3. Tilfredshed med Tretrinsmodellen 4. Tilfredshed med supplerende materiale 5. Klarhed om rammer, forventninger, videreanvendelse 6. Antal kommuner og projekter 7. Antal og vurdering af opfølgingsaktiviteter 	<p>Ad 1-5: Projektevalueringerne, enkeltvis og sammenskrevet</p> <p>Ad 6-7: Måltal fastsættes og måles løbende af Dansens Hus</p>
Strategi og synlighed	<ol style="list-style-type: none"> 8. Moderne dans som felt styrket over for prioriterede målgrupper 9. Dansen synliggjort over for prioriterede målgrupper 10. Samarbejde med Undervisningsministeriet 11. Bred lokal synlighed og samarbejde 12. Antal strategiske samarbejdspartnere inden for dans, børn & unge, nationale og lokale skoleaktører 	<p>Ad 8-12: Intern kvalitativ vurdering, dialog med Kunstrådet mv.</p>
Faglig og tværfaglig udvikling	<ol style="list-style-type: none"> 13. Kunstnerisk kvalitet i produkterne 14. Pædagogisk kvalitet i workshops 15. Kvalitet i formidlingen 16. Antal dansekompanier, der ansøger 17. Antal faglige netværksaktiviteter 18. Oplevet kvalitet i disse 19. Antal tværfaglige udviklingsaktiviteter 20. Dansens kvalitet, synlighed, betydning i forhold til det tværfaglige udviklingsarbejde 	<p>Ad 13-15: Faglige vurderinger fra Dansens Hus, kombineret med dansernes og tilknyttede fagpersoners tilbagemeldinger</p> <p>Ad 16-20: Måltal og kvalitative standarder fastsættes og måles løbende af Dansens Hus i dialog med danserne og dansemiljøet</p>

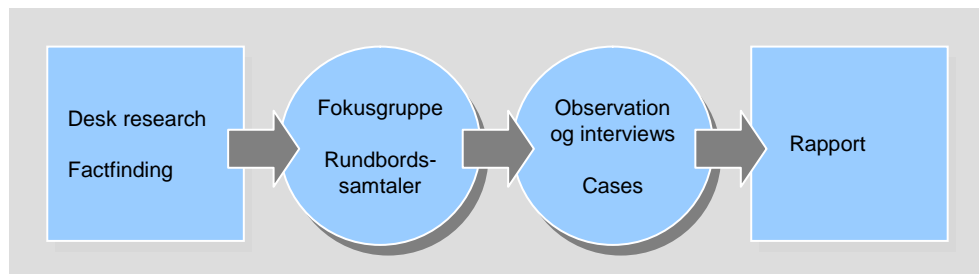
7. EVALUERINGS METODE OG FREMGANGSMÅDE

Nærværende evaluering omfatter følgende fem aktiviteter:

1. Desk research ift. foreliggende materiale
2. Factfinding besøg hos Dansens Hus
3. Fokusgruppe med deltagelse af overordnet ansvarlige, samarbejdspartnere og videnspersoner
4. To rundbordssamtaler med tværgående deltagelse (pædagoger/lærere, dansere, organisatorer)
5. Casebesøg med observationer og interviews (børn og pædagoger/lærere).

Der er tale om et simpelt evalueringsdesign, som vist i den følgende figur.

Figur 6: Evalueringsdesign

Proces og metode uddybes i det følgende:

Desk research og factfinding

Formålet har været dels at nærlæse og skabe overblik over eksisterende målinger og data, dels at kategorisere resultater og opstille indikatorer.

Dansens Hus har løbende indsamlet tilfredshedsevalueringer blandt lærere og pædagoger. Denne evaluering forholder sig kun til evalueringer fra sæsonen 08/09, da man ikke i Dansens Hus har et samlet overblik over besvarelserne fra de andre sæsoner.

Danmarks Evalueringsinstitut har gennemført to evalueringer i forbindelse med ordningen, som begge refereres løbende; "En evaluering af ordningens kontaktnetværk, 2008" og "En evaluering af samarbejdet mellem kommuner og institutioner, 2009". Disse evalueringer forholder sig således primært til samarbejde og organisering. Ordningens kunstneriske dimension er desuden undersøgt i et pilotstudie udført af ph.d.-forskeren Karen Vedel. Pilotstudiet har primært været anvendt som inspiration for evaluatoren ift. evalueringsspørgsmål og vurdering af ordningens kunstneriske rammer.

Fokusgruppe og rundbordssamtaler

Der har været afholdt en fokusgruppe og to rundbordssamtaler. I fokusgruppen deltog repræsentanter for ejere og udførere, samarbejdspartnere i Kulturpakker og videnspersoner fra danse miljøet. Fokusgruppen diskuterede indikatorer og indledende teser i forbindelse med evalueringen.

Der blev desuden afholdt to rundbordssamtaler. Første rundbordssamtale satte fokus på administration og samarbejde med deltagelse af kommunekontaktpersoner med forskellig

baggrund. Anden rundbordssamtale med deltagelse af dansere satte fokus på den konkrete indsats sammen med børnene og dansernes vurdering af ordningen.

Observation og interviews mhp. beskrivelse af cases

Evaluator har gennemført tre besøg på skoler, som i dataindsamlingsperioden fik besøg af Dans for Børn. Vi har besøgt en lærerworkshop og to forløb med børnene, herunder et som også var del af en Kulturpakke. På de enkelte besøg er foretaget observationer af dansesessionerne, og herefter har evaluator talt med børnene i mindre grupper samt gennemført interviews med de tilknyttede professionelle voksne.